

lo PAS NOU

Publicació del municipi de Vilanova de Meià

Número 13 • Quart trimestre 2018 • Preu 1€

arquitectura bioconstrucció eficiència energètica sostenibilitat participació ciutadana certificats tècnics

Santa Maria de Mejà
Sant Cugat del Vallès
info@arqbag.coop | 93 405 42 80

cooperativa d'arquitectura
www.arqbag.coop

arqbag
coop

25730 Artesa de Segre - Lleida
C. Verge del Pla, 48
T. 973 400 354 | F. 973 400 782
info@gardela.net

www.gardela.net

sabem com fer-te sentir...

ASSESSORIA
CORREDORIA
GARDELA

 LABORAL
GESTORIA
ASSEGURANCES

 FISCAL
COMPTABLE
FINANCER

 JURÍDIC
IMMOBILIARI
MEDIACIÓ

Editorial

Estimats amics i lectors. Us presentem LO PAS NOU número 13 i amb ell cloem els tres anys sencers de vida de la nostra revista. De fet, l'aniversari era el dia de la Fira de la Perdiu en què va aparèixer el núm. 0. Moltes gràcies per les vostres col·laboracions i pel vostre suport en llegir-lo cada trimestre i fer-ne difusió. La notícia estrella d'aquest trimestre és la Fira de la Perdiu, la festa més important de Vilanova i segurament de tot el municipi, que any rere any es manté i creix encara una mica més. Aprofitant la gran riquesa geològica, en general, i paleontològica en particular del Montsec, els convidats a la Fira han estat els geòlegs i paleontòlegs que treballen per aquí, homenatjats de forma excepcional en la persona d'Anto-

ni Lacasa, paleontòleg de l'IEI, i essent el científic que més coneix la Pedrera de Meià. Per cert, també trobareu un article magistral de l'Antoni dedicat als fòssils de la Pedrera. El nostre redactor, Francesc Cardona Fonoll, ens posa al dia amb les Jornades del 80è aniversari del Front del Montsec, amb l'article sobre els Cims per la llibertat i el passat i el present, també dedicat a la Guerra Civil.

Per altra banda, comentar-vos que de ben segur que la majoria de vosaltres no sabíeu que a Vilanova va funcionar una escola privada de l'església, doncs dins aquestes pàgines en trobareu un petit, però important, recull de dades.

També és esplèndida la col·laboració del Sergi de Meià dedicada a les trufes i també, la del Ferran

Sánchez sobre el bisbe Iglesias Navarri.

En aquest número comencem una sèrie d'articles dedicats a Boada que confiem que us agradaran.

L'entrevista la fa la Teresa Bonillo des de Tòrrec, així com Passejant per Catalunya. A més dels esmentats, hi ha molts més articles i col·laboracions del màxim interès que són un luxe poder-los gaudir en la nostra publicació. I als que us agrada escriure de forma més literària, us convidem a fer-nos arribar proses i poesies pel Taller d'escriptura, ja que se'ns acaben les reserves. Finalment us volem desitjar unes bones festes de Nadal, un venturós 2019 i confiem que pugueu gaudir de la lectura durant molt de temps.

El Consell de Redacció

Sumari

NOTÍCIES DEL MUNICIPI	4	TALLER D'ESCRITURA	27
Fira de la perdiu 2018.	4	Àlbum Fira de la Perdiu	28
Jornades 80 aniversari front del Montsec	6	CENTRE D'INTERPRETACIÓ DEL MONTSEC DE MEIÀ	33
Cims per la llibertat	7	CUINA I REMEIS DE LA PADRINA	36
8a jornada de la cabra catalana.	10	PASSEJANT PER CATALUNYA	37
Lluçars a vista de dron.	12	EL PASSAT I EL PRESENT	39
Cal Pau d'Argentera	13	Vilanova de Meià franquista	39
Cal Petit acull provisionalment un centre de menors estrangers no acompanyats.	13	L'AJUNTAMENT INFORMA	41
Boada	14	ELS LECTORS ESCRIUEN	43
ASSOCIACIONS	17	El bisbe Ramon Iglesias i Navarri, Joaquim Maurín i Franco.	43
Associació de dones La Coma de Meià	17	ESPORTS	45
Ampa Mare de Déu del Puig de Meià	18	LA NOSTRA GENT	47
Associació de la tercera edat "Verge de Meià"	19	Entrevistem a Maricel Bertran Roca	47
Associació Parc Recreatiu	20	ENTRETENIMENTS	50
REPORTATGE	22	L'ALMANAC DEL MONTSEC DE MEIÀ	52
Un col·legi privat religiós a Vilanova de Meià (1911-1926)	22	Climatologia i Demografia	53
ESPAI GASTROCULTURAL	24	IMATGES PER RECORDAR	54

Crèdits

Alcalde: Xavier Terré. **Redactors:** Ramon Bernaus, Teresa Bonillo, Francesc Cardona Fonoll, Eloi Gabaldón, Alfons March, Iolanda Masanés, Rosa Roca. **Col·laboradors:** Nina Balagueró, Joana Bernaus, Alba Bertran, Maricel Bertran, Artur Bòria, Maria Brescó, Gaspar Burón, Gaucho Cabrero, Mar Eroles, Conxita Escobar, Pere Farràs, David Galceran, Francesc Gessé, Carmina Giménez, Antoni Lacasa, Anna M^o Lechosa, Mònica Masanés, Sergi de Meià, Amor Montané, Montse Puig, Elena Puigpinós, Gemma Sala, Ferran Sánchez, Eli Urbano i Manel Torres.

Edita: Ajuntament de Vilanova de Meià. D L L 1564-2015.

Imprimeix: Impremta Barnola - Guissona. **Capçalera:** Cisco García Sánchez

Col·labora:

AJUNTAMENT
DE VILANOVA DE MEIÀ

Diputació de Lleida
municipis, territori i tu

INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCS
Fundació Pública de la Diputació de Lleida

FIRA DE LA PERDIU 2018

L'interès per una nova edició de la fira i el bon temps afavoreixen l'èxit de públic

Des de primera hora del matí i quan els galls dels fraires comencen a cantar, els carrers de la fira es comencen a omplir de paradistes que van amunt i avall per tenir a punt tan aviat com es pugui la seva parada i, els més matiners que els agrada passejar-se per la fira de bon matí.

Aquest any el bon temps que feia assenyalava que seria un dia d'èxit i ple de públic interessat a assistir, prop de 12.000 persones varen passar per tot el recinte firal.

Com cada any, la fira se celebra el segon diumenge de novembre i enguany, s'esqueia per Sant Martí, dia 11 de novembre, tal com s'anomenava abans aquesta fira que posteriorment amb els anys va passar a dir-se Fira de la Perdiu.

Dins dels actes del dia està la inauguració del certamen que aquest any va anar a càrrec del paleontòleg de l'IEI i gran expert en La Pedrera de Meià, el senyor Antoni Lacasa, gràcies a ell tenim el primer llibre escrit sobre aquest conegut jaciment.

Aquest any es va voler donar a la fira un caire diferent i dins la importància que té el territori es va dedicar a la temàtica de la geologia i la paleontologia, per això

Àngel Galobart, Josep Mª Mata, Antoni Lacasa, Xavier Terré, Francesc Gessé, Xavier Robinat.

van estar presents també el senyor Josep Maria Mata, doctor en Geologia i catedràtic de Cristal·lografia i Mineralogia, Àngel Galobart, paleontòleg i Francesc Gessé en representació de l'associació Terres del Marquesat.

Cap a les 11 del matí, les autoritats van rebre al senyor Antoni Lacasa a l'ajuntament de la vila. Després de signar al Llibre d'Honor i de tenir una petita reunió, la comitiva es va desplaçar cap al recinte firal, on van saludar als fraires dels expositors de perdius i aviram, als dels productes del camp i l'artesanía.

De bon matí també, el jurat de la Federació Provincial de Caça de Lleida i en la seva representació Xavier Robinat, va avaluar els

expositors de perdius que participaven al concurs anual i que cap al migdia hi hauria l'entrega de trofeus als guanyadors.

A la Plaça Major, un inflable de Mòbilparc i un taller per fer un fòssil a càrrec d'Ascalfó de Vilanova de la Sal, omplien l'estona als infants i juvenets.

La fira d'enguany va estar amenitzada per la cercavila del grup Cremallera Teatre al carrer, que amb les seves gralles van acompanyar els capgrossos de les perdius i els dinos del Geoparc de Tremp, per donar un caire musical i divertit a l'esdeveniment del dia.

Cap al migdia, al carrer de la perdiu, es va fer l'entrega de trofeus als participants al concurs d'expo-

Taller del fòssil per l'Ascalfó de Vilanova de la Sal.

Lacasa signant al Llibre d'Honor.

Èxit de públic pels carrers de la fira.

Antoni Lacasa saludant als perdiuaires.

Regidor Ramon Vila, Antoni Lacasa, Sergi de Meià, alcalde Xavier Terré i Joan Lluís Bozzo.

Lacasa saluda a l'expositor local més jove David Cuenca.

sitors de perdius i aus exòtiques. Tot seguit, les autoritats es van dirigir cap a la Sala 1 d'octubre de l'ajuntament on després d'uns breus parlaments, van celebrar un dinar i van donar per conclosa la fira d'enguany.

Tot seguit es detallen els premis del concurs:

Exposició de perdius:

Millors exemplars

1r – Perdius Calzada

2n – Laura Piera

3r – Meritxell Ardiaca

Millors perdigots

1r – David Cuenca

2n – Perdius Calzada

3r – Joan Fariol

Millors parelles

1r – Laura Piera

2n – Antonio Álvarez

3r – Marcos Bria

Millors aus exòtiques

1r – Josep Altamiras

2n – Marc Jové

3r – Ivan Torregrossa

Premi al millor expositor: David Cuenca

Premi per la constància a la fira: Joan Ardiaca Sauret

Premi al millor expositor local: David Cuenca

Moltes gràcies a tothom per participar un any més a una nova edició de la Fira de la Perdiu de Vilanova de Meià. Us esperem l'any que ve i amb força públic com enguany!

Text: **Iolanda Masanés**

Fotos: **Anna Mª Lechosa, Mar Eroles i Iolanda Masanés**

Un gran espai on trobaràs el que busques

Ràdio Mateu

Ferreteria, Electrodomèstics, Informàtica,
Telefonia mòbil, Parament de la llar

Ctra. Agramunt, 24 · Artesa de Segre
Tel. 973 400130 · radiomateu.com

JORNADES 80 ANIVERSARI FRONT DEL MONTSEC

1938 – 2018. Han passat 80 anys d'aquella cruel Guerra Civil Espanyola on van morir milers de soldats i ciutadans civils i, nosaltres hem volgut recordar els fets que varen esdevenir en diferents llocs del Montsec i la Coma de Meià.

Dins dels actes del 80è aniversari, durant tots els caps de setmana d'octubre es van dur a terme unes jornades de record amb xerrades i excursions a les trinxeres d'alguns punts del Montsec.

El dissabte 6, a la Sala 1 d'octubre de l'ajuntament de Vilanova de Meià, es va inaugurar una exposició bèl·lica amb bombes i granades mortes, dels dos bàndols de la guerra civil, totes trobades a la Coma i el Montsec de Meià, l'acte va anar a càrrec de l'associació "Centre d'Estudis del Front del Segre" i l'historiador Pol Galitó, en va fer la seva presentació. Aquesta exposició va estar oberta al públic durant tots els caps de setmana del mes d'octubre.

Exposició bèl·lica.

Inauguració de l'exposició i xerrada de l'historiador Pol Galitó.

El dissabte 13, a la Plaça Major de Vilanova s'hi van tornar a "passejar" soldats, com l'any 1938, una recerca didàctica i difusió entorn de la Guerra Civil, amb una interpretació del Grup de Recreació Històrica Ejército del Ebro. L'endemà, excursió a les trinxeres del Pelat amb una xerrada a càrrec del Pol Galitó i una recreació de la vida a les trinxeres també interpretada pel Grup de Recreació Històrica Ejército del Ebro.

El dissabte 20 es va fer una excursió a les trinxeres de Badaüll, també amb una gran explicació del company d'aquests dies, Pol Galitó. El dissabte 27, a les trinxeres i búnquers de la zona Franquista i primera línia de front de l'Hostal Roig, es va haver de suspen-

Trinxeres del Pelat.

dre per la pluja. Durant tot aquest mes que van durar aquestes jornades del Front del Montsec, hem de donar molts agraïments, primerament a l'Ajuntament de

Xerrada de Pol Galitó a les trinxeres del Pelat.

Els soldats preparant-se per una escena a la plaça Major.

Vilanova de Meià per cedir-nos la Sala 1 d'octubre per l'exposició del material bèl·lic, realitzar conferències i poder veure audiovisuals, a l'historiador expert amb la batalla de l'Ebre, el senyor Pol Galitó i al Carlos Almodóvar (el Carlos del refugi) que és membre de l'associació Centre d'Estudis Front del Segre per deixar-nos el material bèl·lic per l'exposició.

Text i fotos: **F. Cardona Fonoll**

CIMS PER LA LLIBERTAT

El passat 13 de novembre, dins la iniciativa “Cims per la llibertat”, es va celebrar una ascensió simultània i solidària a divuit muntanyes de Catalunya, en suport als 18 polítics presos i exiliats. L'exconsellera d'agricultura exiliada a Brussel·les, Meritxell Serret va escollir el Tossal de les Torretes situat a 1.676 m i que es troba al Montsec de Meià, entre la Noguera i el Pallars Jussà, considerat com el sostre de la serralada del Montsec.

Centenars de vehicles es van concentrar a un aparcament que es va habilitar a l'entrada de Vilanova de Meià. D'allí vam sortir tots junts a primera hora del matí, cap a la carretera del Pas Nou fins a arribar a la Collada de l'Hostal Roig (1.097 m), lloc on s'havien de fer les inscripcions i recollir les camisetes, aquest era el punt de sortida per la ruta a peu cap al Tossal de les Torretes (1.676 m). També un gran grup de turismes vingueren del Pallars Jussà per la carretera de Llimiana i Sant Martí de Barcedana. Es van comptabilitzar més de 400 vehicles aparcats al llarg d'un kilòmetre al voral de la carretera.

Al moment de la sortida, Antoni Satorra, president del Centre Excursionista de Lleida va explicar que l'ascens a aquesta muntanya era fàcil, però llarg, ja que eren vuit quilòmetres d'anada i vuit de tornada amb un desnivell de 600 metres. En total, més d'un miler de

Aparcament habilitat a Vilanova de Meià.

Collada de l'Hostal Roig.

Punt de sortida.

Vehicles aparcats a la collada de l'Hostal Roig.

persones van ascendir al cim en homenatge a la consellera d'agricultura i delegada del Govern a Brussel·les, Meritxell Serret.

Un cop a dalt, al voltant del migdia, es va guardar un minut de silenci per poder "sentir" la natura, seguidament es va llegir un manifest enviat per l'exconsellera i que va ser llegit per la seva germana Anaïs Serret. Després de la lectura, Anaïs i una agent rural varen

Tossal de les Torretes.

alliberar dos xoriguers com a homenatge als polítics presos.

L'acte va comptar amb l'actuació dels Cantaires de Ponent i va finalitzar amb la cantada d'"Els Segadors" amb l'acompanyament d'una gralla.

CIMS PER LA LLIBERTAT - TOSSAL DE LES TORRETES, 13/10/2018.

Brussel·les el 12 d'octubre de 2018

Benvolgudes amigues i benvolguts amics,

Moltes gràcies per haver organitzat i participat als Cims per la Llibertat, i encara més agraïment per haver triat de pujar fins al Tossal de les Torretes, un dels cims més emblemàtics de la serra del Montsec.

Jo sóc vallfagonina i noguerenca i el Montsec ha estat sempre present a la meua vida. Ha format part del paisatge que he vist cada dia des del finestral de casa i que he après a estimar. És on els meus avis van néixer i on ubicàvem les vivències que ens explicaven de la seva joventut i de la guerra que els va tocar viure. També és un entorn i un paisatge que a més de descobrir-lo amb les excursions i caminades que hi he fet, sempre m'ha resultat suggerent i m'ha impressionat, perquè és agrest, rude i sec, però alhora és bell, ple de vida i resilient.

I cal dir, és el mirador per excel·lència de la Plana de Lleida, la més extensa i fecunda del país.

Espero i confio que gaudiu molt del dia, del paisatge i de la companyia. Podeu estar ben segurs que us envejo i us enyoro, però no amb tristesa ni amargor, sinó amb l'estima i l'alegria de saber que esteu gaudint i que des de la distància jo també us hi acompanyo.

I amb aquest esperit optimista i aprofitant que us tinc aquí, us demano que no deixeu de reivindicar i treballar des de cada poble i cada barri per compartir els valors que ens cohesionen com a societat: la dignitat de les persones, la igualtat, el respecte

mutu, la llibertat, ... perquè és en base a aquests valors que consolidarem la democràcia i que creixerà la República que molts defensem.

Aquest mes d'octubre estem recordant tot el que ha passat des de fa un any: el referèndum, l'empresonament dels Jordis, el de les meves companyes i companys de Govern i l'exili dels altres, la persecució judicial de milers de persones per organitzar el referèndum o per expressar idees en tuits o cançons ... i hem vist alhora actuar amb impunitat neofranquistes i neofalangistes, intentant generar conflicte i violència. Malgrat tot encara hi som, persistim, anem desmuntant la seva injustícia pas a pas, guanyem credibilitat i sumem solidaritat a Catalunya, a Espanya i a Europa.

Ens queda camí per recórrer i no serà gens senzill, sobretot tenint en compte el procés judicial contra les companyes i els companys empresonats. Per això us encoratjo a no perdre mai la coherència que ens ha fet créixer fins ara; que és perseguir el nostre projecte polític de manera pacífica i democràtica, en positiu, sense anar mai contra ningú i respectant els altres. En aquests termes sempre guanyem, malgrat la repressió i el dolor que ens estiguin causant en el present. Perquè en el fons la nostra manera de fer és la pròpia d'un Estat de Dret, del país normal que tan reivindicava la Muriel, i que tots els demòcrates volem.

M'acomio enviant-vos una abraçada ben gran, molta força i molta estima. Fins aviat!

Meritxell Serret

Anais Serret i una agent rural alliberen dos xoriguers.

Anais llegeix el manifest enviat per la seva germana l'exconsellera Meritxell Serret.

Antoni Satorra va afegir que Meritxell Serret va decidir escollir el Tossal de les Torretes perquè ella és de Vallfogona de Balaguer i és molt a prop i fàcil d'accedir-ho. En aquest sentit, ha explicat que des de l'organització confien que aquesta iniciativa simultània a 18 muntanyes de Catalunya serveixi perquè els presos i exiliats es sentin "acollits" amb tot el que estan passant.

A continuació podeu llegir les càlides paraules i enyorança del manifest enviat per la Meritxell Serret i amb un missatge d'ànims i força per a tothom.

Text i fotos: **F. Cardona Fonoll**

TALLERS LLAGUNES **ARTESA DE SEGRE**
Ctra. de Ponts, s/n
973 400 148
tallersllagunes@hotmail.com

PREUS
IMMILLORABLES

LLAGUNES CENTRE MULTIMARCA

500 m²
D'EXPOSICIÓ

CITROËN

km0
VEHICLES NOUS
MULTIMARCA
OCASIÓ
GERÈNCIA

VALOREM EL TEU VEHICLE

SUZUKI **NISSAN** **MITSUBISHI MOTORS**
KIA **LAND-ROVER**

LLAGUNES **NOVA EXPOSICIÓ**
ARTESA DE SEGRE
T. 973400148
Ctra. d'Agramunt, 36
Ctra. de Ponts, s/n

MAQUINÀRIA
JARDINERIA I FORESTAL

OBRIM Diumenges

Motoserres
DES DE 199€

Hidronetejadors
DES DE 139€

Bufadors
DES DE 229€

Tisores poda

Motoaixades
DES DE 620€

Tallagespes
DES DE 399€

Raspall elèctric per collir olives

Distribuidor oficial

STIHL **HONDA** **CAMPAGNOLA**

8a JORNADA DE LA CABRA CATALANA - 12 D'OCTUBRE DEL 2018

Una tardor més hem pogut celebrar la nostra festa dedicada principalment al retorn de la cabra catalana, i, per extensió, a totes les cabres que fan feina al bosc i a la serra, i als cabrers que les guien i cuiden, i a totes les formes de pagesia que es neguen a desaparèixer i que fan viure el territori resistint el pas del rodet implacable de l'agroindústria.

Com cada any, aquesta edició ha començat amb l'assemblea de l'Associació de Pastors de la Cabra Catalana, amb una presència creixent de socis ramaders i altres persones interessades en afavorir l'expansió de la raça. Aquesta expansió s'està realitzant gràcies a la formació d'altres petits ramats de cabres formant una xarxa de nuclis de reproducció que assentin la seva presència dins el territori. L'associació també té com a finalitat la de treballar pel reconeixement social i oficial d'aquesta raça. En aquests moments, el dossier elaborat amb tota la documentació gràfica i fotogràfica, junt amb els estudis que s'han fet fins al moment, s'està tramitant el procés d'inscripció al Registre de Races Autòctones del Ministerio de Agricultura.

La festa s'inicià amb el ramat acompanyat de tots els que volien fer la pujada a peu des del poble cap al pla de l'ermita de Meià. Al mateix temps, en aquest bell indret es desplegarà un mercadet de venda i intercanvi on pagesos i artesans podien oferir els fruits de la seva feina anyal. El què és habitual és que els pagesos s'intercanvien productes entre ells i paral·lelament tota la gent que els aprecia i vol endur-se alguna cosa els podia comprar. Enguany s'hi podien trobar vins, formatges, conserves, carn, fruits secs, llavors, cosmètics, ... entre altres.

En un espai pròxim es podia veure una mostra de fruites, verdures i cereals de varietats antigues del país, procedent dels treballs de recuperació i de les col·leccions del projecte Cultures Trobades.

Abans de dinar vam gaudir d'una animació musical que van oferir

cançons i danses tradicionals per a grans i petits. També un taller d'elaboració de caps grossos d'inspiració cabruna amb resultats molt inspirats.

També abans de dinar es va desenvolupar l'assemblea de la Xarxa de la Terra, un entramat de gent que té com a objectiu establir vincles regulars entre persones lligades a la terra que tenen produccions i que busquen conjuntament trobar canals i mitjans perquè arribin de forma directa a qui els pugui necessitar, a través de l'intercanvi o la venda.

Al mateix temps, dins de l'ermita es va desenvolupar una xerrada sobre el moment actual de la Cabra Catalana amb la intenció de posar al dia sobre l'estat actual del pro-

jecte de recuperació i sobre les informacions noves de què es disposa sobre la raça.

El final de les activitats del matí porta al moment central de la jornada en el que tothom es reuneix al voltant de la taula gran. L'equip de cuina ha treballat incansable tot el matí per poder oferir un àpat del qual en menjarien aquest cop 230 persones. Menjar elaborat amb productes propis com ara la carn de crestó, les verdures que l'acompanyen, pastissos fets amb farines de blats antics, melmelades, ... Tot això complementat amb les aportacions de companys i companyes pagesos que completen el menú: enciam, pans, vins i síndria.

La cassola de crestó, sent el plat principal, ens connecta directa-

*La cabreria demana festa
i la festa ens hem donat,
amb vosaltres, poble retrobat,
amb la serra imperturbable,
aglans dansant i la selva cantant,
amb els aires aixecats
amb les olles plenes,
230 comensals,
sense preus ni pressupost,
només les vostres i nostres mans,
i els cors junts foragitant
el virus del capital...*

Artur Bòria

*Equip de la cabra catalana
cabracatalanadelmontsec@
gmail.com*

ment amb el ramat de cabres, amb la feina de pastor i amb la muntanya del Montsec.

A la tarda, i després de la sobretaula, es va fer la presentació del llibre “Bienaventurada la maleza porque te salvará la cabeza” a càrrec dels seus autors César Lerma i Sofia Armenteros, un elogi de les mal anomenades males herbes, reivindicant les seves propietats, continuant la xerrada amb un circuit

entorn de l'ermita descobrint les qualitats i les històries al voltant d'unes plantes que sovint tenim sota els peus.

Com a fi de festa vam comptar amb la presència de la Sílvia Tomàs amb el seu concert de cloenda, una cantautora de veu desbordant i d'una gran força en les seves lletres que clamen per un altre món.

(silviatomas.net)

TELÈFONS D'INTERÈS

URGÈNCIES 112

Protecció Civil
Ambulàncies
Bombers
Mossos d'Esquadra

Vilanova de Meià:

Ajuntament	973 415 005
Consultori municipal	973 415 008
Escola municipal	973 415 084
Farmaciola	973 415 227
Jutjat de Pau i Registre Civil	973 415 005
Piscines Municipals	973 415 199

Horaris Farmaciola:

Dilluns, dimarts i dijous: de 12h a 14h
Dimecres i divendres: de 9,30h a 11,30h

Artesa de Segre:

Ajuntament	973 400 013
Alsina Graells (parada bus)	973 400 255
Biblioteca municipal	973 400 754
Bombers	973 400 536
CAP – metge de guàrdia	061
CAP – concertació visites	973 400 011
CAP – concertació visites	973 402 196
Correus	973 400 226
Escola de Música	973 400 013
Escola Els Planells	973 400 196
Institut Els Planells	973 402 224
I.T.V.	973 402 223
Jutjat de Pau i Registre Civil	973 400 890
Llar de Jubilats	973 400 702
Llar Municipal d'Infants	973 402 332
Parròquia	973 400 142
Protecció Civil	670 511 097

LLUÇARS A VISTA DE DRON

L'any 1960 el poble de Lluçars tenia 127 habitants, però ara diàriament, durant els mesos d'hivern, només hi viuen 9 veïns. És un poble petit, tal com es pot veure a les imatges a diferents alçades i amb una gran definició gràcies al dron.

Anys enrere era difícil d'imaginar que des de dalt es poguessin prendre imatges amb tanta claredat i perfecció, però de cop i volta, sigui per desenvolupament militar o pels aficionats al vol, apareixen els drons.

El dron és un aparell volador amb una tecnologia que li permet volar amb molta seguretat i poc protagonisme per part del pilot, molt diferent del que tenien els antics aeris aficionats en el que el pilot passava dies i dies intentant portar un aeromodel en línia recta i sempre acabava estavellat.

Amb quatre motors i molta electrònica és capaç de volar per descomptat en línia recta i de fer tota classe d'acrobàcies, a més quan detecta que el nivell de bateria és baix, aterra ell mateix.

Es van fer molt popular i es veien drons per tot arreu fins que es va fer una llei (que era necessària), però que va fer que avui ja quasi ningú en parli.

Entre altres coses, la normativa estableix que no es pot pilotar cap aeronau de manera negligent o temerària que posi en perill la vida o les propietats alienes, fer-ne un mal ús pot comportar sancions de fins a 225.000 €.

Què hem de saber abans de pilotar un dron?

Lluçars a vista de dron.

– el pilot ha de fer volar el dron sense perdre'l de vista, màxim 500 m.

– cal evitar crear interferències o incidents amb altres aeronaus.

Per fer volar l'aparell s'ha de respectar les distàncies de seguretat següents:

- a 150 m dels edificis en zones urbanes.
- a 50 m de persones, concentracions o grups.
- a 150 m prop d'infraestructures com les vies de tren, autopistes i vies ràpides.
- a una distància mínima de 4 km dels aeroports i a 2 km d'aeròdroms i heliports.

Alfons March Cases

Vista general de l'entorn.

QUEVIURES SALA

- Queviures
- Formatge del país
- Embotits i carn del Pallars
- Pa i coques cuits amb forn de llenya
- Vins de la terra...
- Servei de Taxi

C/ Catalunya, 15 - Vilanova de Meià
Tel. 973 41 50 29 i 629 76 95 84
gemmasala@gmail.com

CAL PAU D'ARGENTERA

A un cop de pedra de la carretera de Vilanova de Meià es troba cal Pau. Masia de gran envergadura per la seva situació, on passaven els caminants que anaven cap a Gàrzola i Clua, i els que venien cap a Argentera, Lluçars, Boada o Vall-llebrera. Disposaven de gran quantitat de fin-

Detall de la porta d'entrada de Cal Pau.

ques al voltant de la casa on encara avui hi ha el Tros Gran, pla com la mà i de bona qualitat. Allí es troba el lledoner més gran de tot el municipi. Disposaven de boscos gairebé a tot el terme d'Argentera: era una casa forta, com es deia abans.

Tenien un dipòsit on recollien l'aigua de la pluja de les teulades, que feien servir pels animals de la casa. Però pel consum domèstic anaven a buscar-la a la Font del Cassó, a prop del barranc del Sellent. Aquesta font antigament donava aigua abundant tot l'any, avui gairebé només raja de tant en tant i si plou molt.

L'hereu de cal Pau, el pare de l'Antonio Porta, era bastant rodamón i va comprar unes finques a Castellterçol i d'altres a Castellsèr, on el seu fill, l'Antonio, es va instal·lar i s'hi va quedar a viure.

Masia de Cal Pau d'Argentera.

A cal Pau s'hi van posar uns mitgers que van treballar la terra durant uns anys, però més endavant van marxar. Després va continuar treballant-los la terra el Virgilio de cal Rossell de Gàrzola.

Avui a cal Pau s'ha posat la llum, com a les altres masies, i també el servei públic d'aigua, i es fa el manteniment dels corrals i les demés instal·lacions de la casa. Tot i que algunes finques es van vendre, allò que anat quedant encara ens fa pensar que aquesta masia també sembla que té continuïtat, perquè els hereus actuals tenen molt interès a conservar-la.

Pere Farràs

CAL PETIT ACULL PROVISIONALMENT UN CENTRE DE MENORS ESTRANGERS NO ACOMPANYATS

Fa unes setmanes vam conèixer la notícia en què un grup de menors d'estrangers no acompanyats (MENA), s'instal·laria a les instal·lacions de la casa de Colònies de Cal Petit d'Argentera.

Aquells dies malauradament van córrer tota mena de comentaris per les xarxes socials, sense conèixer de fons el fet que havia dut al Departament de Treball, Afers Socials i Família de la Generalitat de Catalunya a dur els menors a aquest emplaçament.

Pel que se sap fins ara, el centre està ubicat provisionalment a Cal Petit, compta amb una capacitat per 50 places i acull menors entre 14 i 17 anys. L'estada d'aquests és totalment voluntària, però volen tenir l'oportunitat d'integrar-se a la societat i d'aconseguir noves fites en la seva vida.

Segons va dir la seva directora –“les famílies d'aquests menors han pagat fortunes per treure'ls de les

notícia diari La Mañana. 27 d'octubre de 2018.

misèries que viuen en països estrangers i aquí venen per poder refer les seves vides i albirar projectes futurs, necessiten una oportunitat.”

A les instal·lacions de Cal Petit, durant el dia fan tota mena d'activitats, entre elles esports i tallers, comparteixen experiències i els educadors els ajuden en diversos

tipus de formacions.

Per ara el centre d'Argentera és provisional fins a principis de l'any vinent, serà llavors quan els desplaçaran a un altre lloc i a una altra població, de la que fins ara no es té informació.

Text: Iolanda Masanés

BOADA

Amb aquest article comencem una sèrie d'escrits dedicats a Boada que sortiran en els propers números de la revista i que estan basats en els records de Rossita Terré i de la seva família. Ens donaran a conèixer molts aspectes d'una població del municipi de la que en tenim molt poca informació. Avui comencem amb un recull històric que va aparèixer al llibre *El municipi de Vilanova de Meià*, de Ramon Bernaus i Ferran Sánchez i que ens permet presentar la població.

Descripció i algunes dades històriques

Població situada a llevant de la Coma de Meià, al vessant meridional d'un petit turó a la dreta de la carretera de Lluçars, a 602 metres sobre el nivell del mar. Juntament amb Lluçars i Tòrrec, havia format part de la jurisdicció senyorial d'origen medieval de la Baronia de la Vansa. A partir de 1834 s'integrà al municipi que portava el mateix nom. Com les altres poblacions de la Baronia, pertanyia a la vegueria d'Agramunt, fins que amb la Nova Planta borbònica (1716) formà part del corregiment de Cervera. Eclesiàsticament estava integrada dins el bisbat d'Urgell.

Segons tradició popular l'origen del lloc cal cercar-lo en una borda (=Boada), és a dir una gran finca propietat de cal Toni de Lluçars, de la qual es repartiren les terres entre els nous pobladors. Aquest fet passaria en una data indeterminada anterior al 1596, on trobem per primer cop una persona del lloc de Boada. Per aquesta raó Boada i Lluçars sempre havien estat molt units, fins al punt de celebrar conjuntament les festes més importants. Antigament a Boada celebraven la festa del Roser el dia 29 d'abril, Sant Pere Màrtir, a la que acudien en processó la gent de Lluçars. Un cop acabada la missa es repartia entre els assistents pa i moscatell. La Festa Major d'estiu també la celebraven el mateix dia que la de Lluçars, és a dir, el tercer diumenge de setembre.

Vista general de Boada.

L'església

Situada al centre del casc urbà, és un petit temple de planta rectangular, amb l'absis encarat a llevant. A la façana principal, a ponent, s'obre el portal d'entrada de mig punt, fet amb grans dovelles, el qual porta inscrit a la clau de l'arc, la data de 1755. Damunt la porta hi ha un petit òcul de forma el·líptica. Presideix el temple una imatge de Sant Pere. A l'inventari d'esglésies de la Noguera de J.M. Gavín hi apareix com Sant Pere de Boada. Antigament, però, el temple es trobava sota l'advocació de Sant Ermengol, amb un retaule dedicat a aquest sant, el qual va desaparèixer per la

guerra civil. Aquesta església era annexa de la de Lluçars i celebrava els oficis religiosos el rector o el vicari d'aquest poble.

Notícies de persones de Boada

a) Segle XVI. En un document sobre Vilanova de Meià del 17 de febrer de 1596, trobem una persona de Boada, l'honorable **Antoni Iriet**, de més de 60 anys (segurament paer o síndic municipal), que declara com a testimoni que el Capítol de Canonges de Seu tenien la jurisdicció senyorial sobre Vilanova i el seu terme des de que ell en tenia record.

Església de Boada del segle XVIII.

b) Segle XVII

– **Notícia de quan al camí de Font d'Horta actuaven bandolers.** El bandoler Jaume Codó, àlies “lo Nassas”, natural de La Guàrdia, la matinada del 25 de desembre de 1629, matà d'una penardada (tret d'escopeta) un home francès, dit lo Biulonch, que pujava d'Alentorn cap a Vilanova i que comerciava amb safrà. El crim es va produir al camí ral que va de Vilanova de Meià a Alentorn, al terme de la Baronia de la Vansa (Boada), a la partida de Font d'Horta, que en aquell moment es trobava sota la jurisdicció civil i criminal del senyor Francesc Gilabert. Van robar-li un saquet de safrà i els diners que portava i van amagar el cos en una bultra. Va trobar el cos al cap de tres dies un pastor de Boada que no diuen el nom. Lo Nassas va ser jutjat a Vilanova de Meià per aquest i altres crims el 23 de gener de 1630 pel magnífic Miquel Descó, procurador general del capítol de Canonges de la Seu, senyors jurisdiccional de Vilanova.

– **Censalista de Boada.** En un document conservat a Vilanova de Meià, datat el 21 de setembre de 1688, trobem també notícies de 5 persones de Boada que tenen fet un censal a favor de Josep Rocaspana (de cal Massanès de Vilanova):

• **Gaspar Iriet.** Té creat un censal de 24 lliures, del que ha de pagar anualment de pensió 1 lliura i 4 sous, el dia 26 de març. Aquest és avalat mitjançant una peça de terra plantada de vinya dita la Vinya de la Plana.

• **Joan Figuera.** Té creat un censal de 20 lliures, del que ha de pagar anualment de pensió 20 sous en la mateixa data. Aquest és avalat mitjançant una peça de terra de la casa de cal Figuera de Boada

• **F. Santolari.** Té creat un censal de 20 lliures, del que ha de pagar anualment de pensió 1 lliura. Aquest és avalat mitjançant una peça de terra dita lo Tros de l'Era.

• **Bernat Mostany.** Té creat un censal de 12 lliures, del que ha de pagar anualment de pensió de 12 sous. Aquest és avalat mitjançant una peça de terra plantada de vinya que no s'especifica.

Carrer de Boada.

• **Joan Iriet.** Té creat un censal de 12 lliures, del que ha de pagar anualment de pensió de 12 sous. Aquest és avalat mitjançant una peça de terra coneguda com la Vinyassa.

c) Segle XVIII

– **Notícia de persones de Boada (pastors), relacionades amb Argentera**

En un document referent a Argentera del 1724 trobem algunes persones de Boada. Pel que sembla els pastors de Boada i dels pobles veïns, entraven amb els seus ramats d'ovelles i cabres al terme d'Argentera abandonant els sembrats, les vinyes i les oliveres, causant grans danys als propietaris. Així mateix a l'època de collir les alzines i els aglans anaven als boscos de roures i alzineres fent caure el fruit a garrotades i esqueixant les branques perquè mengessin el bestiar. El senyor jurisdiccional d'Argentera, Don Francisco d'Erill, marquès de Rupit, per protegir les seves propietats i les dels seus vassalls va fer publicar unes Crides el dia 8 de maig de 1724. Aquestes són llegides per l'agutzil de Vilanova davant la barbacana del castell d'Argentera (cal Cisteller) i fan acudir com a testimonis tres veïns de Boada: **Francesc Farràs, Bonaventura Iriet i Bartomeu Castellà.** Segurament eren els pastors sospitosos d'entrar al terme amb els seus ramats. Les penes que s'imposaran als infractors a partir del moment de publicar les Crides són: en primer lloc reparar el dany que oca-

sionin, a més de pagar una sanció de 3 lliures per cada vegada que hi siguin enxampats. Transcrivim un fragment d'aquesta Crida:

Ara ojats tot hom generalment que us notifican y fan a saber de part del Il·lustre y noble Sr. Dn. Francisco de Erill (...), senyor jurisdiccional del castell, lloch ij terme de Argentera (...). Que del dia de la publicació de la present publica Crida en avant no pasturen ni pasturar fassan ningun genero de bestiar tant de pel com de llana en las ditas terras sembrades i plantades de vinya ij olivers (...). Ni en ninguna terra de les que hi ha roures i alzineres, del dia primer de setembre fins lo dia primer de febrer inclusius, en lo qual temps se cullen los fruits de dits arbres (...) sota pena, a mes del dany que ocasionaran, de tres lliures per quiscuna vegada que ningun genero de bestiar entrara ij pasturara dins ditas terras (...).

Fonch feta ij publicada la present publica Crida en la Barbacana del castell de Argentera per Domingo Martines, nunci jurat de Vilanova de Meija y de Argentera, y relegint Pau Janer, Notari públic de la vila de Pons (...), essent presents per testimonis Francisco Farràs, Bonaventura Iriet y Barthomeu Castellà, tots pagesos del lloc de Buada, Baronia de la Vansa, Bisbat d'Urgell, ij altres en multitud copiosa (...). De la qual publica Crida lo dit Domingo Martines ne ha affixada copia escrita en paper de sello (...) en las portas de la Barbacana de dit castell de Argentera.

Boada al Diccionari MADOZ

Pascual Madoz escriu aquest article sobre Boada cap al 1842, quan havien desaparegut les jurisdiccions senyoriales i el poble formava part del municipi de la Baronia de la Vansa. Donem la transcripció de l'article traduït al català:

BOADA: Lloc que forma ajuntament amb Lluçars i Tòrrec, a la província de Lleida (10 llegües), partit judicial de Balaguer (6), audiència territorial de Catalunya (Barcelona, 24), diòcesi d'Urgell (12). Situat en una vall a poca distància de les muntanyes dites de Lluçars i d'Argentera. Hi toquen principalment els vents del nord i del sud, i el clima, tot i ser temperat, produeix febres tercianes, gàstrico-bilioses i catarros. Té poques cases i no massa bones, i església parroquial annexa a la de Lluçars, la qual serveix el capellà d'aquest poble, anomenat rector i vicari. El terme limita al nord amb Lluçars, a l'est amb Montargull, al sud amb Argentera i Alentorn i a l'oest Santa Maria? (Vilanova). Es troben dins el terme fonts de bona qualitat. El terreny és accidentat, àrid i pedregós; té les dues citades muntanyes de Lluçars i Argentera, el primer en direcció nord i el segon al sud, poblades de matolls. Els camins són locals i de ferradura i es troben en bastant mal estat. La correspondència la reben de la carteria de Vilanova de Meià, mitjançant una persona que els interessats hi envien. Produeix sègol, ordi, patates, fessols, productes de l'hort, vi i oli; es cria també vaques

ovelles i cabres i s'hi cacen perdius, conills i llebres. Població, riquesa i contribució amb l'ajuntament.

Algunes dades sobre la població

Ceferí Rocafort ens assenyala que Boada tenia durant la primera dècada del segle XX, 14 cases, amb 49 habitants de fet i 49 de dret.

A les dades del cens de 1996, Boada hi consta amb un total de 10 cases, de les que 4 són habitades i 10 deshabitades. Són censats un total de 7 persones: 2 dones i 5 homes. El desembre de 2005 hi havia una població de 6 habitants i ara, a desembre del 2018, hi ha censades 10 persones.

Actualment celebra la Festa Major el tercer cap de setmana d'agost.

Bibliografia:

- BERNAUS I SANTACREU, Ramon. *Una interpretació històrica del señorío de Argentera (Lleida), según la cabrevación realizada entre 1732 y 1734*. UNED 1989.
- BERNAUS, Ramon i SÁNCHEZ, Ferran. *El Municipi de Vilanova de Meià*. IEI 1999.
- MADOZ, Pascual. "Diccionario Geográfico-estadístico-histórico de España y sus posesiones de ultramar". Madrid 1848.
- ROCAFORT, Ceferí. *Geografía General de Catalunya*. vol. VIII. Lleida I.

Ramon Bernaus i Santacreu

PERRUQUERIA I ESTÈTICA NÚRIA

CALDERERS,4
VILANOVA DE MEIÀ
626149572

Núria Jaime Marcó

Hores concertades

Cal Cabàs

Productes Artesans (Boada - Lleida)

www.calcabas.com

Tel. 610 822 543 - 607 557 209

*Conserves naturals i artesanes
Melmelades autòctones de
Figa, Pruna Miravolant, Préssec,
Carbassa, Pera Flor d'hivern, Tomàquet...*

*Tomàquet fregit,
Escalivada,
Samfaina...*

*Chutney de Figa
i Poma, Agredolç
de ceba i carbassó*

Associacions

ASSOCIACIÓ DE DONES LA COMA DE MEIÀ

Excursió a Barcelona

Feria uns quants anys que no anàvem d'excursió a Barcelona i enguany pel dia 18 d'octubre vam decidir organitzar-ne una per tal que les sòcies que viuen allí poguessin acompanyar-nos i gaudir juntes d'una tarda agradable. També van venir amb nosaltres un grup de gent d'Artesa de Segre.

Una veïna del poble ens va aconsellar que anéssim a "La Fundació MAPFRE", per cert va ser una visita molt encertada, ja que és un edifici digne de veure, tant per

Façana de la Fundació MAPFRE.

dins com per fora, pels seus meravellosos treballs en la façana, sostres i portes.

En sortir passejarem una estona, berenarem i a continuació cap al teatre Tívoli a veure el musical "La Jaula de las Locas", protagonitzada per Àngel Llàtzer, que tracta de la llibertat i els problemes entre classes polítiques.

Castanyada

El dia 3 de novembre vam celebrar la festa de la castanyada. Encara que la diada ja havia passat decidirem fer-ho aquest dia perquè hi poguéssim assistir un major

Castanyada al restaurant Cirera.

EL SINDICAT

BAR - RESTAURANT CASAL MUNICIPAL

C/ La Font, 8 - 973 415 046 - Vilanova de Meià

Col·laboracions a Lo Pas Nou

Podeu enviar les vostres col·laboracions al mail de la revista: lopasnou@gmail.com

Es recorda que els articles que s'enviïn a *Lo Pas Nou* han d'estar escrits en format Word i no poden dur imatges inserides en el document. A més, han d'estar signats amb el nom, cognoms i DNI del seu autor.

La redacció manifesta la no obligació d'acceptar totes i cadascuna de les col·laboracions rebudes.

D'altra banda, la publicació dels articles signats no significa l'acceptació implícita del seu contingut per part de l'equip redactor.

nombre de sòcies. En total vàrem ser vint-i-set.

El lloc escollit va ser, com quasi sempre, el restaurant Cirera. Allí gaudirem d'una vesprada molt agradable i divertida tot menjant castanyes, panellets, moniatos i bevent mistela.

Fira de la Perdiu

El dia 11 de novembre coincidint amb el dia de sant Martí es va celebrar la Fira de la Perdiu o Fira de Sant Martí. L'associació de dones "la Coma de Meià" muntàrem la nostra botigueta amb productes casolans elaborats per algunes sòcies (codonyats, melmelades, ratafies, olives confitades, pastissos, etc.). També hi havia diverses coses fetes a mà que fem a les classes de manualitats i que ens ensenya la nostra professora.

Els diners obtinguts de tot el que venem i els recollits amb les guardioles van destinats a l'AECC per la investigació contra el càncer. Aquest any hem recollit

Parada de l'associació per la Fira de la Perdiu.

en total 722 € que junt amb els 675 € de la loteria han estat enviats a l'AECC de Lleida.

Un agraïment per tothom que participa desinteressadament. MOLTES GRÀCIES

Text i fotos: **Maria Brescó**

AMPA MARE DE DÉU DEL PUIG DE MEIÀ

La castanyada a l'escola

Com cada any, ha arribat la tardor, i juntament amb les fulles grogues dels arbres i les primeres pluges també ha arribat la castanyada. La tradició diu que la castanyera ve representada per una senyora gran, molt estimada pels nens i a qui li encanten les castanyes. La seva indumentària acostuma a ser una camisa que li va petita, una faldilla que li fa campana i unes sabates que fan cloc-cloc. Com no podia ser d'altra manera, a l'escola els més menuts l'han rebut tal com diu la nostra tradició més catalana.

Van començar al matí tastant les castanyes torrades per esmorzar. La festa va continuar a la tarda fent els tradicionals panellets. Els més petits de l'escola van elaborar aquest dolç tan típic amb plastilina i amb pasta de sal, mentre que els més grans van preparar uns bombons de tardor. Aquests

van ser elaborats amb xocolata juntament amb diferents fruits de la tardor (castanyes, moniatos, ...). Els alumnes de P3, P4 i P5 van aprofitar la plastilina per a fer uns caragols de colors que van ser els protagonistes d'una cursa a marxa lenta. La festa es va arrodonir amb les cares de tots els nens pintades

amb motiu dels més terrorífics personatges de Halloween i amb un bon tros de coca i bon vas de xocolata desfeta per combatre la humitat de la tan reiterada pluja del carrer.

Text: **Elena Puigpinós Marsol**
Fotos: **Eli Urbano**

ASSOCIACIÓ DE LA TERCERA EDAT "VERGE DE MEIÀ"

La castanyada

Un any més hem celebrat la diada de la castanyada al restaurant Cirera, per facilitar l'accessibilitat a algunes persones grans a qui resulta molt pesat i quasi impossible venir al local de la gent gran, ja que és de difícil accés per les escales que hi ha, però pel que ens ha informat l'Ajuntament de Vilanova de Meià, millorarà amb les obres de condicionament que començaran ben aviat.

Ens reunirem vint-i-dues persones que entre bromes i xerrameca menjarem: castanyes, moniatos i panellets acompanyats d'uns porronets de mistela i ratafia. Tot boníssim i elaborat pel Josep i la Lourdes que ens ho serviren amb molta amabilitat.

Text i fotos: **Maria Brescó**

**Feu-vos AMICS
DE LO PAS NOU!**

**i així conjuntament participarem
a fer més gran la revista.**

Informe-vos-en al telèfon 973 415 005

ASSOCIACIÓ PARC RECREATIU

El 2018 ja és a les acaballes i la junta vol agrair a tots els abonats, la seva implicació en el correcte funcionament de les activitats que hi ha hagut durant l'estiu a les piscines.

Al mateix temps, volem agrair la gran participació de la gent al Mulla't d'enguany en el qual es va poder

recaptar 500 euros per la Fundació de l'Esclerosi Múltiple.

A tots moltes gràcies i fins a l'any que ve.
Bones Festes a tothom!

La Junta

T. 973400337 · info@conills-caubet.com · www.conills-caubet.com

CONILLS CAUBET

Especialistes en conill

 Horari de dilluns a dijous
08:00 a 13:00 h
15:00 a 19:00 h

- Escorxador de conills
- Sala d'especejament
- Sala d'elaboració
- Embotits de conill
- Plats cuinats

PARC RECREATIU VILANOVA DE MEIÀ

Piscina
Pista poliesportiva
Bar

C/ Piscines, s/n - Vilanova de Meià - Tel. 973 41 51 99

Anuncieu-vos-hi!

Interessats envieu les vostres dades a
loasnou@gmail.com
i contactarem el més aviat
possible amb vosaltres

© Rafel Jesú

CASA DE COLÒNIES Santa Maria de Meià

<http://www.coloniessantamaria.com>

Raó: Mn. Jordi Profitós
C/ Ramon y Cajal, 5 - 25600 Balaguer
Tel: 973 44 53 43 / 676 78 15 45
Correu: jprofitos@yahoo.es

Instal·lacions Elèctriques

Joan Caubet Sanjosé
Instal·lador autoritzat pel
Departament d'Indústria

C/ Mare de Déu de Salgar, 27
25730 Artesa de Segre
(Lleida)
electronica.caubet@gmail.com

696240921

- Instal·lacions
- Reparacions
- Electricitat Industrial
- Electricitat domèstica

electronica.caubet@gmail.com

AMICS DE LO PAS NOU

<p>Ramon Bernaus Santacreu Iolanda Masanés Martos Alfons March Cases Rosa Roca Rosell Xavier Terré Boliart Montse Puig Andreu Gaspar Burón Leandro Salvador Rendé Sala Roldán Martínez López Francesc Cardona Fonoll Joana Bernaus Clavera Josep Tresserrres Ariet Teresa Bonillo Gómez Marta Bonet Uriach M. Carme Alastuey Fornies Montse Porta Novau Antònia Quílez Almansa Joan Mora Roig Pilar Martínez Hualda</p>	<p>Maribel Farràs Salud Pilar Basurte Calvo Mar Eroles Novau Angela Novau Rosell Victòria Latorre Sala Albert París Castells Jordi Triginer March Joan Soldevila Rosell Josep Aran Martí Núria Sala Ponsa Serafina Sala Ponsa Daniel Castells Castells Josep Vilana Solé Miquel López Barceló Josefa Tresens Rocaspana Xavier Viñals Capdepon Emili Castells Mañé Ramon Maria Puig Andreu Mª Dolors Colomé Oriola</p>	<p>Montserrat Polo Oriola Carmen Roldán Bravo Joan Capdevila Colell Maria Novell Puig Mercè Castells Batlló Assumpció Novau Santacreu Lluís Català Masobro Antoni Lacasa Ruíz Josep Martí Trepà Ivan Balagueró Masanés Emili March Jordana Josep Cabiol Belmonte Lola Serra Eroles Esperança Puig Mont Francesc Cardona Sangrà Maria Bonet Ginesta Dolors Gabaldón Bonet Joaquim Santacreu Trepà Joaquim Triginer Marh</p>	<p>Climent Durich Solé Montse Masanés Triginer Rosa Caubet Badia Josep Porta Novau Oleguer Bernadí Pérez Mario Yusta Bertrán René Zaragüeta Borchardt Francesc Gessé Olives Ramon Vila Rica Martine Bénajean Marsà Anna Monpart Penina Francesc Borràs Xavier Ferran Sánchez Agustí Àngel Galobart Lorente Nicolàs Serra Eroles Carmen Guàrdia Porta Esther Guerra Novau</p>
---	--	--	--

Recordem a tothom que amb una simple aportació de 10€ a l'any, tindreu dret a rebre un altre exemplar de la revista trimestral, a més de la que ja us reparteixen a cada vivenda del municipi de Vilanova de Meià. Aquesta petita quota d'amic és una gran aportació per continuar amb la revista Lo Pas Nou, la qual cosa és el desig d'aquest Consell de Redacció i de nombrosos seguidors d'aquesta revista.

UN COL·LEGI PRIVAT RELIGIÓS A VILANOVA DE MEIÀ (1911-1926)

Ara estem vivint un dels períodes històrics en que la població de Vilanova i dels pobles que formen el municipi es troba sota mínims i només cal passejar entre setmana pel casc antic de les poblacions on poques cases trobareu obertes. Tot i així, l'escola pública amb la concentració escolar s'està aguantant dignament pel que fa al nombre d'alumnes, als nombre de mestres i a la qualitat de l'ensenyament que s'hi imparteix. Però ara fa un segle, a les dues primeres dècades del segle XX, teníem una població que oscil·lava entre els 700 i 800 habitants, només a Vilanova (1900=814 ha / 1920=715 ha). Això implicava que hi hagués l'escola pública amb les classes de nens i nens, suposem que molt nombroses. Per aquesta raó, un grup de famílies van decidir tirar endavant una escola privada religiosa només per a nens i que va durar 15 anys. Aquest és l'objectiu d'aquest reportatge.

Imatge actual de Cal Vila

Molt poques persones grans tenen encara record o han sentit parlar d'una escola privada, religiosa, que va funcionar a Vilanova des de l'any 1911 fins a l'any 1926, només destinada als nens i que estava ubicada a cal Vila, a la Plaça Major. En podem donar algunes notícies gràcies a la documentació

que es conserva a l'arxiu privat de Pere Santacreu.

L'escola va ser creada l'any 1911 pel rector de Vilanova, Eduard Campí (conegut com mossèn Eduardo), que va invertir en la seva fundació el producte d'unes làmines intransferibles que es van obtenir de l'estat per raó de l'antiga comunitat de religiosos de l'església parroquial de Sant Salvador. En el document fundacional del nou centre educatiu figurava com a Director-propietari i fundador de l'escola Joan Triginer. Durant els anys que va funcionar hi havia una sola aula de nens i un sol professor, el qual solia ser el vicari de la parròquia de Vilanova. Donem-ne algunes notícies:

Ramon Virós va ser el primer vicari que exercí de mestre. Després es va fer càrrec de l'escola el reverend **Ramon Farré**. El va succeir **Josep Majoral**, el qual fou nomenat al cap de poc temps mestre interí de Baldomar, ja que aquest vicari tenia el títol de Mestre Nacional. Durant uns 25 dies, després de marxar Josep Majoral, féu de mestre el rector, **Eduard Campí**. Aquest fou substituït pel reverend beneficiat, coadjutor de Santa Maria de Meià, **Càndid Borrell**. El dia 16 d'abril de 1918 es féu càrrec de l'escola el reverend **Antoni Armengol**.

A causa d'una malaltia crònica que patia el mestre nacional de Vilanova, Ramiro Vila, que li impossibilitava d'impartir les classes a l'escola pública, a partir del novembre de 1919, l'estat no va enviar cap més mestre per substituir-lo i tots els nens de Vilanova els van integrar a l'escola privada. Aquesta anomalia va durar fins al juliol de 1921, pràcticament dos cursos, en que l'estat nomenà un nou mestre públic. Déunido com tenia l'estat d'abandonada l'esco-

Vilanova de Meià (1921). Fons Salvany de la Biblioteca de Catalunya

la pública. Durant aquest temps l'escola religiosa va arribar a un rècord de matrícula de 56 xiquets i suposem que en aquest període de temps hi hauria més d'una persona que exercia com a mestre.

En un document intern de l'escola, que suposem els servia també com a publicitat, apuntaven com un mèrit del bon nivell d'ensenyament d'aquest centre religiós, el fet que un alumne del centre va anar a cursar Humanitats al Seminari d'Urgell, i un altre, Joan March, marxà a Barcelona a estudiar Comerç.

El dia 21 de juliol de 1922 va cessar com a mestre del centre religiós el reverend Antoni Armengol, el qual es traslladà a impartir classes al noviciat de Maristes de les Avellanès. El dia 1 d'agost de 1922 prengué possessió del càrrec de mestre el reverend **Enric Guibert**. El va succeir el dia 1 de juliol de 1923 el vicari **Francesc Blasi**, últim mestre que tenim registrat.

Donarem notícia d'un llistat dels nens que estaven matriculats en aquest centre durant el curs 1921-22, quan ja tornava a funcionar el col·legi públic, però el privat encara tenia una matrícula de 35 alumnes. En aquest llistat hi figuren els noms dels pares de molts alumnes i quasi tots el renom de la majoria de les cases respectives:

Plaça Major de Vilanova de Meià. Imatge contemporània de l'escola.

Nens i nenes jugant a la plaça Major.

<i>Núm.</i>	<i>Alumne</i>	<i>Pares</i>	<i>Renom casa</i>
1.	March, Joan	Joan – Raimunda	Isach
2.	Eroles, Ignasi	Fontana
3.	Batalla, Antoni	Antoni - Maria	Taig
4.	Estrada, Josep	Josep - Maria	Pubill
5.	Sanz, Pedro	Melitón - Gregoria	<i>Cuartel</i>
6.	Bertran, Josep	Pere - Maria	Dentut
7.	González, Antonio	Pedro	<i>Cuartel</i>
8.	Martí, Rufino	Caubet
9.	Irio, Pere	Pere	Barbeta
10.	Fonts, Vicent	Tascó
11.	Serra, Francesc	Cota
12.	Serra, Antoni	Antoni	Gallego
13.	Porta, Josep	Valentí	Farrandó
14.	Serra, Josep	Sitó
15.	Bertran, Marcel	Catxep
16.	Estrada, Joan	Josep - Maria	Pubill
17.	Rocaspana, Josep	M. P. Tomàs
18.	Brunet, Salvador	Savi
19.	Durich, Climent	Climent - Mercè	Climente
20.	Triginer, Joan	Joan - Dolors	Joaquim
21.	Bertran, Joan	Pere - Maria	Dentut
22.	Corts, Joan	Farroll
23.	Santacreu, Andreu	Andreuet
24.	Segon, Jaume	Francesc - Maria	Cabaler
25.	Sisquella, Francesc	Salvador	Sisquella
26.	Codina, Joan	Torro
27.	Egea, Lliberato	Lliberato - Trinitat	Lliberato
28.	Bernaus, Josep	Martineu
29.	Hernández, Gabriel	<i>Cuartel</i>
30.	Bernaus, Ignasi	Ignasi	Isach
31.	Bails, Ramon
32.	Bernaus, Gaudenci	Ignasi	Isach
33.	Sisquella, Emili	Salvador	Sisquella
34.	Bernaus, Andreu	Ignasi	Isach
35.	Roqué, Francesc	Mariano	Cosses

El curs 1921-1922, les matèries que s'impartien a classe i que els nens tenien notes apuntades al seu expedient eren:

Doctrina i Història Sagrada
Llengua Castellana
Geografia i Història
Aplicació
Conducta moral
Recitació

Al curs 1923-24 hi ha un total de 19 alumnes matriculats. Mentre que el curs 1924-25, la matrícula és de 16 alumnes. L'últim curs que està apuntat al llibre de registre escolar és el 1925-26 i possiblement sigui el darrer que va funcionar l'escola, ja que només hi ha apuntats a la matrícula set xiquets:

Josep Durich Canes, Salvino Santacreu Rosell, Pere Bernaus Farré, Pere Codó Genion, Antoni Llorens Camarasa, Manolo Cajo Bertran, Àngel González Segarra.

Sembla que el punt d'inflexió i on comença la decadència del centre religiós fou quan al final del curs 1921-1922, va cessar com a mestre el reverent Antoni Armengol i se'n va anar a impartir classes al noviciat de Maristes de les Avellanès.

Com que de moment no hem pogut localitzar cap fotografia d'algun dels grups d'alumnes d'aquest centre, acompanyem el reportatge amb una imatge de Vilanova de Meià de 1921 i un parell d'imatges de la Plaça Major, que segurament era el pati on feien els esbarjos els alumnes de l'escola.

En un nou llistat dels alumnes datat a gener-febrer de 1922 (el mateix curs), apareixen els noms de set nous alumnes, sense especificar, però, tants detalls. Això ens

ve a indicar que van acabar el curs amb una matrícula de 41 alumnes:

Josep Triginer, Joan Terré, Josep Batalla, Joan Ariaco, Josep Sala, Antoni Santacreu.

Ramon Bernaus i Santacreu

LA TÒFONA

Parlem del diamant negre de la terra, tal com la va denominar Brillat-Savarin, gastrònom del segle XIX i escriptor del llibre *La physiologie du gout*, publicat l'any 1825.

Aquesta meravella, ja apreciada pels romans, té una presència a la cuina important, de fet és un dels productes més preuats, des de la *tuber melanosporum*, la *tuber aestivium* i la *tuber magantum pico*, que són les més apreciades, n'hi ha molts més, però culinàriament, aquestes són les reines.

La *tuber borchii*, també és força apreciada, el seu aroma, pot comparar-se amb la tòfona de l'Alba (*tuber magantum pico*), però no és comuna i té poc valor.

El seu cultiu s'ha estès fins a paratges tan llunyans com Austràlia o els Estats Units. També es pot trobar als països nòrdics, Dinamarca, Suècia i al nord d'Àfrica. De fet durant l'imperi romà les més preuades eren les que creixien al Líban. Lucius Lucullus, en el seu famós Apicius, les treballava per donar plaer als emperadors.

Però la introducció al món culinari, comença uns 3500 anys abans de Crist, a Egipte o Mesopotàmia,

És en si mateixa, l'art de viure la gastronomia, cap àpat que es pugui denominar banquet dels déus pot estar mancat d'aquest secret de la natura.

Tot i que podríem dir que el segle XIX, és sense cap mena de dubte el segle de la tòfona, com he dit abans, Brillat Savarin, també escrivia que "la glòria de la tòfona està al seu màxim esplendor. No gosaria preparar un sopar que no inclogués una peça de tòfona".

Després de la fil·loxera, la gent es dedica a la cerca de tòfones, per poder pal·liar el mal que va ocasionar a les produccions de vinya. I per primera vegada, s'arribava al miler de tones de recol·lecció, va ser un toc diví, que va salvar la població de la fam.

Després de les guerres mundials, la despoblació rural, fa que es deixi de buscar de manera usual i cada cop, es torna més escàs i més difícil.

Per poder buscar tòfones, s'ha d'obtenir un permís especial, ja que entra a formar part de la indústria agroalimentària.

Al nostre país, tenim les *melanosporum* i les *aestivium* o tòfona blanca d'estiu, són molt difícils de trobar, tot i que els últims anys, una indústria de truficultura, està minant els boscos d'alzines i roures miconitzats, que a llarg termini, acaben donant fruit i reporta ingressos als tofonaires que fan d'aquesta la seva empresa.

Per cercar-les, com a norma general, es fan servir gossos, educats per aquesta tasca. També, és comuna la seva busca amb porcs, però aquest animal, té la particularitat que si no està ben educat, se les menja, és un golafre de les bones coses.

El Prepirineu català és un territori molt propens a la seva producció.

Tot i que aquí, tret d'Osona, no ha estat mai una indústria com a tal, donada la guerra i la postguerra,

ara hi ha una gran indústria de la tòfona, fins fa poc a molts llocs on hi havia tòfona, la cosa era, si més no privada i poc sabuda.

Només les classes altes en podien tenir accés, així com els restaurants de luxe, a les taules de Nadal, sobretot, s'empraven per farcir els capons.

Jo, com no pot ser d'una altra manera, dedicaré aquestes paraules a les tòfones del Montsec de Rúbies i el Montsec de Meià, la meua terra. De fet, a casa sempre hi ha hagut tòfones, mai han faltat als rostits o bé, en uns torrades de pa de pagès amb un toc de mantega, uhhmm!, quina delícia.

Em centraré en dues persones que són essència del territori, gent que coneix els seus racons i les seves delícies.

L'Albert i l'Andreuet, gent que busquen i troben les millors tòfones que jo, que fins ara he consumit. Sobretot les d'una petita vall que està al nord de Vilanova, del qual, no puc dir el nom... (aquestes coses que tenen els secrets més ben guardats) allà les seves tòfones, salvatges, de boscos antics, són increïbles, amb un aroma que embriaga, que fa que l'esperit voli amunt, més enllà del nostre cel blau.

Aquest Montsec que amb el Mirapallars, imposa la seva cresta que sembla una onada congelada. Caminant amb ells, sempre m'expliquen com n'és de difícil trobar aquestes preuades peces negres, rugoses i de tacte aspre, jo quan les rebo, sempre, les olo, les palpo i deixo que em transmetin la seva energia de la terra, és una de les maneres que tinc d'estar allà sense ser-hi.

Els sentiments que em provoca cada tòfona, fa que estigui una mica més amb el iaio Emili, que era un gran menjador de tòfona, no per la quantitat, però si pel que li agradaven.

L'Albert i l'Andreuet, mantenen la cultura de la tòfona, estimen i cuiden el territori, aporten un valor afegit, que no es pot perdre.

Amb la tòfona s'ha de ser molt curós, és un element viu que un cop el traïem de la terra comença la seva decadència, tot i això, aguanta molt, ara us explicaré algunes maneres de conservar-la o de cuinar-la de manera senzilla, després ja us posaré en situació de receptes una mica més complexes.

—En conyac, una manera ben senzilla i de les millors per conservar-la, donat que el conyac, és la parella perfecta de la tòfona, en un pot, posem les tòfones i omplim amb conyac, sempre de bona qualitat, és clar. Poden durar anys i aquest destil·lat, agafa una dimensió única, ens pot fer servei per a rostits o bé guisats, aportant l'aroma de la tòfona i aquella alquímia amb el conyac.

De fet l'any 2002, quan era cap de cuina del Reno, el mític restaurant del carrer Tuset, en renovar la cuina, al fals sostre, hi vàrem trobar la cuina antiga de carbó, cassoles de coure, utensilis dels anys 50 i 60, i uns pots amb un líquid fosc, un cop els vàrem baixar, com-

provàrem amb il·lusió i fascinació que eren tòfones en conyac, a l'obrir aquests pots, la flaire que en va sortir, va embriagar-nos a tots, les vaig utilitzar en els meus pollastres rostits per Nadal, eren delicioses!

Jo sempre en tinc un pot a la cuina, el vaig reomplint de conyac i tòfones, solen anar-hi les més petites i els trossos que queden sempre.

—En conserva, en aigua o brou. Les tòfones es posen amb aigua i sal o bé amb brou dintre d'un pot i cuinem al bany maria, 1 hora, un cop cuit, refredar i conservar. Es pot comprar amb llauna també.

—Congelada, no se sol fer, però també hi ha la possibilitat de congelar-les, embolicades amb paper, brutes de terra encara i dintre d'una caixa de porexpan o envasades al buit al 75%, es poden congelar.

—Oli de tòfones, per fer aquest oli, el més important és agafar tòfones bones, i posar-les en suspensió sobre l'oli, mai fer-les en immersió. L'oli fa de conservador, però tapa els porus de la tòfona i fa que no deixi anar el seu aroma, per això, la suspensió és la millor opció, també és important, un oli d'oliva verge extra que no sigui molt fort o bé un oli de gira-sol de qualitat.

Això sí, no es pot guardar molt de temps.

—Mantega de tòfona, agafem mantega i la deixem a punt de pomada, per cada 100 grams de mantega 10 grams de tòfona, tallada a brunoise (ben petita). Després és fantàstica per una torrada o bé per cuinar pasta o pe desfer a sobre d'un tall de carn.

—Llard de porc trufat, comprar llard de porc i fer com amb la mantega, ideal per a fer rostits.

Aquestes són les millors maneres de conservar-la, sobretot la melanosporum i l'aestivium. Amb el Tuber magantum pico, també es pot, però el millor, és amb gnoquis, arròs, truita o una torrada.

Com a primera recepta us en faré una que a mi m'encanta, dedicada a Alain Chapel, un dels grans cuiners de la Nouvelle Cuisine, que tenia el restaurant a la població Francesa de Mionnay, un 3 estrelles mític. El seu llibre "La cuisine c'est beaucoup plus que des recettes" em va il·luminar i és un llibre dels que sempre m'ha inspirat, m'hagués agradat tant conèixer a un mestre d'aquesta magnitud.

Sergi de Meià

Pilotes de tòfona en pasta de full amb consomé d'ànec. (4 persones)

Pilota de tòfona:
4 tòfones de 10 grams
200 grams de carn magra de porc picada
sal
pebre
80 grams de molla de pa remullada en llet
4 fulles de sàlvia picada
1 ou

Barregem tots els productes, menys les tòfones, un cop ho tinguem, embolicarem les tòfones amb la barreja de carn, fem boles.

Tallem pasta de full a una mida de 15 centímetres quadrats i emboliquem les pilotes amb aquesta pasta de full. Ho pintem amb ou i ho posem al forn 12 minuts a 180° que quedi daurat i, un cop cuit, ho posem al fons d'un plat.

Consomé d'ànec:
2 carcasses d'ànec
3 cebes de figueres
2 pastanagues
1 porro
3 dents d'all
250 grams de falda de vedella
5 litres d'aigua mineral
10 grams de sal

Torrem les verdures i les carcasses al forn, que quedin daurats.

A una olla, posem tots els elements i omplim amb l'aigua, ho deixem coure 4 hores a foc molt lent, que no arribi a bullir fort.

Un cop passat el temps de cocció, ho deixem repo-

sar un parell d'hores i ho colem per un drap perquè quedi el més translúcid possible.

El rectificuem de sal i ja està llest per servir.

Servim la pilota fullada a un plat fons i el consomé a una sopera tipus gerra i a taula, servim el consomé, un plat deliciós i delicat.

La següent recepta és un rostit amb més cebes del normal, per poder fer un plat extra del rostit, cuina d'aprofitament d'alta volada.

Un Chardonnay 2010 de Can Marlés, vi fet a Can Ferrer de la Cogullada, D.O Penedès, ens aportarà frescor i acidesa amb un toc de fusta no massa marcat.

Cebes rostides farcides de tòfona. (4 persones)

½ pollastre de pagès
8 cebes de figueres d'una mida mitjana pelades
1 cabeça d'alls
1 fulla de llorer
1 branca de romaní
1 branca de farigola
40 grams de tòfona
Sal de Gerri de la Sal
250 ml. Conyac trufat
80 grams de llard trufat
400 ml. Brou de pollastre

A una cocotte, rostim el pollastre amb el llard que quedi daurat, sal pebrem i afegim les cebes, les herbes i l'all, rostim a foc lent i afegim el conyac.

Un cop reduït l'alcohol, afegim el brou de pollastre i ho posem tapat al forn 1 hora i 30 minuts a 180°.

Mirem a veure si està prou rostit si no, li donem uns 30 minuts més, un cop cuit, el deixem refredar a la cocotte tapada.

Un cop així, traiem les cebes i les buidem del centre, i amb aquest centre de ceba, i un tall de 200 grams de cuixa de pollastre rostit, ho triturarem tot a la thermomix, perquè quedi un puré ben fi.

Aquest puré l'utilitzem per farcir les cebes, les posem a una safata de forn per escalfar-les, tapada amb un paper d'alumini que no toqui les cebes.

Recuperem el suc de rostit, colat i el lliguem amb un toc de mantega que quedi una salsa ben lligada.

A un plat fondo, posem la salsa al fons del plat i la ceba calenta a sobre, napem amb una mica més de salsa i 3 llesques de tòfona a sobre.

Llest per delectar a petits i grans.

Amb tot el que ens sobra del rostit, podem menjar pollastre rostit o allargar-ho i fer canelons o bé croquetes. Amb la carcassa i rebullint-la, podem fer un suc ben exquisit i escurem la carcassa de carn i fem uns fideus de ministre!

La tòfona és potser el producte que més m'emociona, que més

m'inspira, que més em fa somiar.

I per aquest plat, us proposem un Vinya dels tombs, de Celler Serrat de Montsoriu del Montseny, sense D.O, un vi suau que combina Pinot Noire, Merlot i Mencia, li dóna una suavitat, frescor i un toc de potència amb una acidesa marcada. Vi especial i ple de matisos.

Llenties, perdiu, bolets i tòfona. (4 persones)

2 perdius de la Noguera (si és possible)

240 grams de llenties pardines cuites del Vallès

160 grams de bolets variats

20 grams de tòfona melanosporum

Sal de Gerri de la Sal

Oli d'oliva verge extra de cooperativa o petit productor

Pebre negre molt

1 pastanaga

1 porro

1 ceba

Manat d'herbes aromàtiques

Vinagre de moscatell

80 ml. Vi ranci

Elaboració:

Desossar les perdius a quarts, les cuixes les guisem amb un sofregit de ceba, pastanaga, porro, herbes i oli durant 2 hores a foc lent, amb un toc de vinagre i vi ranci, sal i pebre.

Un cop cuites, les desossem i barregem una mica de la salsa, reservem.

Els pits, els marquem que quedin daurats i cruets pel centre, tallem a llesques molt fines.

Les llenties, les escalfem amb part de la salsa de guisar les cuixes i afegim els bolets, salpebrem.

Tallar la tòfona a llesques fines.

Al fons del plat, cullerada de llenties, a sobre el guisat de perdiu i el pit. Decorem amb les llesques de tòfona

Sergi de Meià

SERGI DE MEIÀ

Vilanova de Meià - Barcelona

**CUINA DESACOMPLEXADAMENT CATALANA
i 100% DE PROXIMITAT**

esmorzar: 9,30 a 11,30h · dinar: 13,30 a 15,30h · sopar: 20 a 22,30h
de dimarts a dissabte

RESERVES ONLINE

Aribau, 106 - 08036 Barcelona - Tel. 93 125 57 10 - restaurantsergidemeia.cat

- Alimentació
- Selecció vins i caves
- Ferreria
- Jardineria
- Gasoil a domicili
- Coses de la llar
- Productes neteja
- Pinsos

bonArea dipòsits
Cal Marcó

bonArea dipòsits *Cal Marcó*

C/Catalunya 7, Vilanova de Meià
Tel. 973 41 50 52 / 677 830 136

LA LLUM I EL CIRC

De petita tenia clar què volia ser de gran, artista. No sabia ben bé de què, evidentment, però em captivava la llum de l'escenari en la penombra de la meva butaca. Era tot un món per a mi on entraven i sortien tota mena de personatges galans, flamants; uns bons, bons i uns altres dolents com la pesta. Jo sempre era l'heroïna.

El cert era que adorava les ballarines amb els seus tutús i les sabetilles de punta, somiava amb el teló que s'apujava i jo sortint a saludar després d'una "Mort del Cigne" corprenedora i vivia com si fossin reals les alegries i les penes de la Sissí. Però el què de debò em fascinava era el circ.

Vist des de la pàtina del temps, me n'adono que eren molt importants per a mi el circ, i la llum.

Tinc molt present, per exemple, la llum que entrava pels finestrals del balcó els diumenges. Era lluent i nítida, tenyia tota la sala d'un groc pàl·lid i dibuixava unes ombres llargues que es perseguien per la paret amb alegria.

Recordo que el Diumenge de Rams, la meva palma plena de rosaris de sucre es feia gran i més gran a la paret. Jo estrenava vestit, sabates i un casquet fet de ganxet amb una borla. Tot blanc, com la llum.

El circ i la seva llum: radiant la dels pallassos que, ves per on, no m'agradaven, el meu cor patia; vermella la dels cavalls engalanats; daurada la dels xinets que feien un nus darrera un altre amb el seu cos; la dels lleons i domadors no me la sé perquè passava tota l'estona amb les mans tapant els ulls. Però la que no puc oblidar és la llum del focus que seguia tots els moviments dels equilibristes envoltats de la total foscor. Era una dansa brillant per tota la carpa del circ. El què més m'agradava era els equilibristes damunt del trapezi i volant pels aires com ocells de colors.

A casa, aprofitava un sofà oreller vell, tancava la llum del trebol, m'enfocava una llumeta petita i començava els meus equilibris particulars: cama enlaire damunt el reposa-braç, l'escarranxa dalt del respatllet, tombarella a l'esquerra, tombarella a la dreta, el cap al seient i alehop!, espagat a l'aire.

Aquella llum fosca del meu circ i els meus moments de glòria s'esvaïen de repent quan la mare entrava a la galeria amb la seva desimboltura característica i feia "clic" a l'interruptor.

Com sempre, la seguia la Kety, que saltant damunt meu –encara de cap per avall– em passava la llengua per tota la cara, com dient: "baixa d'aquí, que el sofà és meu".

Montse Puig

PEQUEÑO ES EL SER HUMANO

(julio 14, 2018)

Pequeño es el ser humano.

Pequeño saco de huesos que sostiene en sus hombros un arma implacable y cargada, letal si no se sabe usar.

Pequeño animal primitivo capaz de hurgar el infinito aún siendo finito como cualquier verdad.

Capaz de comprender la vida, capaz de despreciarla.

Capaz de comprenderse, capaz de despreciarse.

Pequeño en su intelecto buscando la gloria.

Pequeño en su sentimiento buscando la euforia.

Pequeño en su movimiento repitiendo la historia.

Pequeño, tan solo tienes un intento.

Gaicho Cabrero Acevedo

BAR-RESTAURANT

Racó del Montsec

Cuina casolana
Menú diari
Menjars per emportar

Dinars i sopars per a grups

OBERT TOT L'ANY Tancat: 1r diumenge maig 25 desembre - 1 gener

Vilanova de Meià (Lleida) - C. la Perdiu, 14 - Tel. 973 415 130

nat/danny 01800449

Àlbum Fira de la Perdiu

Autoritats amb els capgrossos i els dinos.

Antiga gàbia de perdius.

Cal Cabàs, productors locals.

Cabra catalana, productors locals.

Autoritats assistents a la fira de la perdiu.

Capgrossos, dinos i grallers.

El cercavila per la fira.

Cremallera Teatre, cap grossos perdus i dinos del Geoparc.

Entrega de trofeu al David Cuenca.

Entrega de trofeus.

Expositor de perdus.

Fèlix torrons d'Agramunt.

Perdiu roja.

Formatgeria de Tòrrec, productors locals.

Inflable de Mòbilparc a la plaça Major.

La cercavila ballant a la plaça Major.

Les autoritats passejant per la fira.

Oli La Vansa, productors locals.

Monument a la perdiuària.

Parada de Cultures Trobades.

Parades d'aus i aviram.

Xisqueta present a la fira amb la Iveta Eroles.

UN LLAC DE FA 130 MILIONS D'ANYS

ELS JACIMENTS DE CALCÀRIES LITOGràFIQUES DE LA SERRA DEL MONTSEC

Si bé tot el Montsec és un testimoni del passat geològic de la província de Lleida, sens dubte, la finestra més espectacular oberta a un temps pretèrit d'uns 130 milions d'anys sigui la dels cèlebres jaciments coneguts com "la Pedrera de Meià" i "la Cabroa".

L'any 1898 s'organitzà a Barcelona una reunió extraordinària de la Societ  Geol gica de France que van concloure amb una excursió geològica per terres il·ludenques els dies 11 fins el 15 d'octubre. L'enginyer de mines Lluís Marià Vidal i Carreras – icona de la geologia catalana –, va aconseguir el grup d'uns 15 científics per varis territoris un dels quals fou la serra del Montsec.

Vidal havia estudiat 23 anys abans (1875) aquesta serra i consider  oportú mostrar les seves estructures geològiques. En el seu recorregut s'aturaren en una de les vessants de la marge esquerra per on talla el riu Noguera Pallaresa i des de on es domina un ample paisatge del pas de Terradets. Una petita indústria d'extracció de pedra feia molt poc que s'havia instal·lat en aquest racó ja que, aflorava un banc de roques taulejades de gra molt fi. Aquest tipus de pedres, per la seva qualitat, s'utilitzaven en aquells dies per reproduir dibuixos a les empremtes, reproducci s conegudes sota el nom de litografies i les lloses, calcàries litogràfiques.

Les pedres litogràfiques foren emprades des de l'invent de la impremta de litografies, a finals del segle XVIII. Es buscaven pedres consistents i de gran finor ja que polides convenientment, un bon artista dibuixava, amb llapis especials, sobre la llisa superfície, tota classe d'imatges, lletres, partitures, cartes, cartells que

restaven adherides a la roca. La pedra aix  dibuixada servia de clixé i prou entintada i mullada, reprodu ia sobre paper els dibuixos originals. Antics procediments empraven la fusta i el coure per aitals menesters, però resultaven cars i de poca duració. La pedra litogr fica era una solució ideal doncs la seva duresa, resistència i qualitat de la reproducció a més d'un preu molt més barat, domin  el comerç de les arts gràfiques.

La pedra de la pedrera del Montsec abastava aquests requisits, tot i que va arribar tard al mercat ja que nous

sistemes de reproducció desplaçaren aquest tipus de reproducció gràfica poc temps després.

No obstant, l'inici de l'explotació proporcion  a Lluís Marià Vidal una resposta sobre l'edat geològica de la calcària que ell va atribuir al Juràssic Superior (com s'ha dit abans, avui es considera del Cretaci In-

ferior: 130 milions d'anys enrere). El punt d'inflexió vingué poc després de 1898, en descobrir els primers fòssils magníficament preservats que no s'havien trobat encara el dia de l'excursió. Vidal devia restar bocabadat quan l'encarregat o els obrers li mostraren aquelles coses estranyes que apareixien en obrir les lloses. Eren fòssils de peixos, d'insectes, de vegetals i fins i tot, una granota, autèntica primícia mundial! No es coneixia l'existència, en aquells anys, de testimonis fòssils de granotes tan remotes en el passat de la Terra i, a la vegada, tan modernes en la seva estructura esquelètica com la que s'acabava de descobrir.

A partir d'aquells moments, Vidal es preocupà per l'estudi de les despulles fossilitzades que els pedrapiquers trobaven i contactà amb reconeguts especialistes estrangers dins l'àmbit de la paleontologia mundial.

Conscient de la importància del descobriment del jaciment de pedres litogràfiques, el 2 de Juliol de 1903, davant notari a Barcelona, constituí una societat anònima que s'anomenà "Calizas Litogràficas SA", (Calizas litográficas de Santa Maria de Meyà) on ell era el president i el director gerent Josep Palmada, persona que dirigia els treballs d'extracció. Es destinaren un milió i mig de pessetes com a fons de la societat – una suma considerable –, repartides en accions de cinc-centes pessetes, cadascuna amb 40 cupons per cobrar dividendes. Vidal pretenia obtenir dos beneficis: un l'econòmic pel comerç de la pedra i un segon pel que suposava una font de fòssils d'incalculable valor científic que ell podria administrar.

Cal dir, que la pedrera ilerdenca (anomenada col·loquialment, "la Pedrera de Meià") s'agermanava, a principis del segle XX, amb dos dels jaciments de més importància mundial: Solnhofen a Alemanya (del Titonià) i Cerin a França (Kimmeridgià). A tots dos, les seves pedres van servir per a fer litografies comercials i a tots dos, els fòssils exhumats, a conseqüència de l'explotació, resultaven d'enorme interès científic. "La pedrera de Meià" era el tercer d'aquests singulars jaciments i el més recent descobert.

El coneixement de Vidal de la geologia del Montsec va fer possible el descobriment d'aquest impressionant jaciment de fòssils.

Com ja s'ha esmentat, les lloses d'aquests importants jaciments ilerdenca, se les coneix com a "calcàries litogràfiques". Representen els fangs d'antics llacs ubicats en la zona, no massa llunys de les costes marines a l'Oest. Eren aigües tranquil·les sota un clima subtropical o tropical, on varen viure nombroses criatures de la flora i fauna, d'aquell temps.

Una part d'aquests éssers, en morir, els seus cossos es dipositaren en el fons llotós i, poc a poc, restaren coberts i enterrats per nous i fins llims. Degut a la manca d'oxigen en el fons de les aigües, d'aquelles criatures es pogueren conservar les parts dures sense podrir-se i també, de vegades, les toves. Tota vegada reblerts els antics llacs i durant mils i milions d'anys després, els processos de fossilització preservaren moltes d'aquelles despulles sepultades i avui dia, transformat el llot en roca, ens podem sorprendre en obrir les lloses, amb l'aparició de fòs-

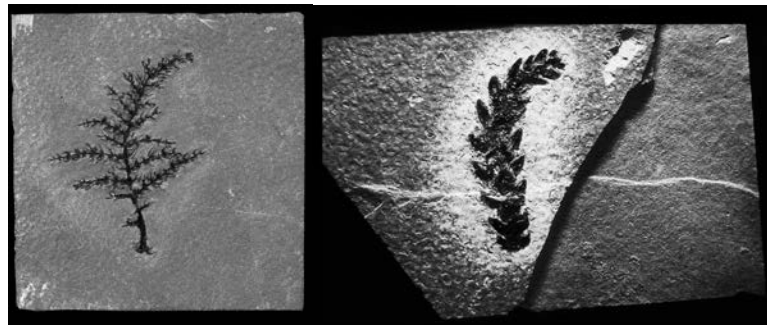
sils exquisidament preservats d'aquells animalons i plantes que visqueren en les aigües i l'entorn lacunar, com si de velles, molt velles fotografies petrificades ens ha revelat la Natura.

Fotografies de pedra

Aquestes velles fotografies mostren l'esplendor de la vida pretèrita com un privilegi especial concedit als humans.

Vegetals

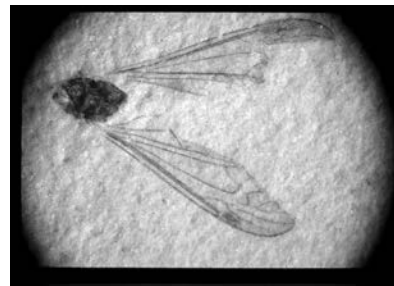
En les fines lloses, apareixen delicadament conservades fulletes i branquillons de plantes i arbres tal i com *Ranunculus ferreri* i *Montsechia vidalii* dos de les més antigues plantes amb flors, *Weichselia reticulata*, *Pagiophyllum pedreranum*, *Podozamites sp*, *Frene-*

lopsi rubiesensis, *Ginkgo sp*, *Zamites sp* i *Sagenopteris sp*, entre d'altres.

Artròpodes

Pel que fa els animals, són coneguts els crancs de riu amb l'espècie *Austropotamobius llopsi*, gènere el qual encara viu als rius europeus o, com a testimonis excepcionals, les aranyes, *Cretaraneus vilaltai*, *Montsecharacne amicorum*, entre altres, artròpodes de molt difícil fossilització de les que s'han trobat varis exemplars únics al món. Dins el grup dels aràcnids, destaca la troballa d'un escorpi, veritable joia paleontològica. Un examen visual mostra

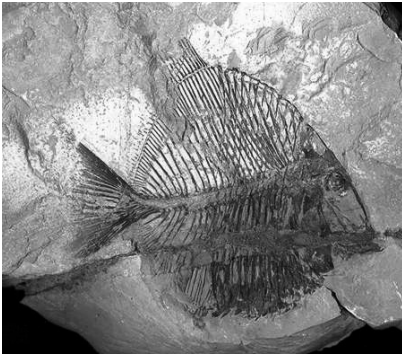

un sorprenent disseny amb els escorpins actuals. Entre els insectes, les darreres investigacions demostren una notable abundor de gèneres i espècies, dels que podem destacar paneroles, formes aquàtiques semblants a l'actual sabater de riu (*Chresmoda aquatica*) escarabats, vespes, dípters, llagostes, larves d'efímeres a més d'altres insectes extingits.

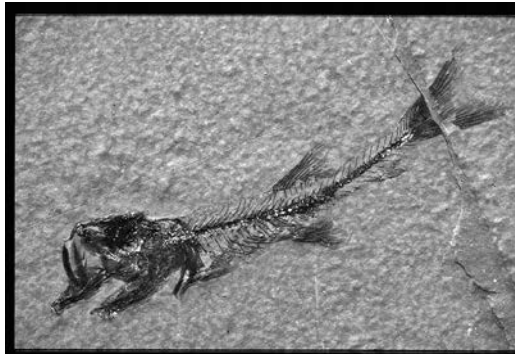
Peixos

El peixos son abundosos sobre tot pel que fa els petits exemplars del gènere en estudi "*Ascalabos sp*". Junament amb *Rubiesichthys gregalis* i *Ichthyemidion vidali* tots tres pertanyen al grup avançat dels teleostis, peixos que han conquerit totes les aigües del planeta d'avui dia.

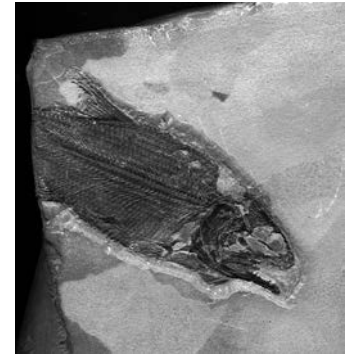
Altres, coneguts com a holostis, presenten el cos cobert d'escates consistents, lluents i ròmbiques, formant

Ocloedus subdiscus

"Ascalabos" sp.

Caturus tarraconensis

un "teulat" de color marró tal i com *Propterus vidali*, *Notagogus ferreri* i *Ophiopsiella montsechensis*, *Caturus tarraconensis*, *Vidalamia catalaunica* etc. Els fòssils d'*Ocloedus subdiscus*, tenen un perfil arrodonit i pla que els fa molt evidents i que recorden als Quetodòntids actuals. No manquen tampoc vestigis de taurons (*Hybodus woodwardi*) i les seves postes d'ous (*Paeoxyris* sp.) ni de celacantis, peixos especials totalment marins en el present.

Amfibis

Respecte els amfibis, es coneixen 3 gèneres de granes, de les que *Eodiscoglossus santonjae* és el més freqüent. Els seus esquelets mostren estructures ben actuals, properes als discoglòssides d'avui dia. També han estat descoberts un parell de capgrossos, veritable primícia mundial.

Rèptils

Els rèptils són escadussers i el més sencer vestigi correspon a un petit cocodrill nan – *Montsecosuchus depereti* –, de no més 50 cm de longitud, el qual es va descobrir en temps de l'explotació comercial de la pedrera. S'han trobat també algunes despulles de petits llan-gardaixos.

Aus

El capítol de les aus, esdevé important. Com a primera referència, en l'any 1902, Vidal esmentà la destrucció d'un fòssil presumptament d'au, durant els treballs d'extracció.

En aquest tema els jaciments del Montsec s'inclouen dins dels primers del món que proporcionen informació sobre l'origen dels ocells, després de les ben conegudes pedreres alemanyes de Solnhofen del Juràssic Superior amb el famosos *Archaeopteryx lithographica* i *Wellnhoferia*, petits dinosaures emplomallats, amb una edat estimada en 150 milions d'anys. En els darrers decennis es van descobrir en dipòsits xinesos de Liaoning multitud de molt primitius ocells (*Confuciusornis sanctus*, trànsit Juràssic-Cretaci?, *Sinornis*, *Cathayornis* del Cretaci Inferior) sense oblidar que en territori espanyol, els jaciments, també de calcàries litogràfiques, coneguts com "Las Hoyas" a Conca, han subministrat valuoses peces de gran importància pel coneixement

dels ocells de fa 125 milions d'anys (*Concornis*, *Iberomesornis*, *Eoalulavis*), d'edat un xic més jove que els del Montsec.

Pel que fa les plomes, en els jaciments del Montsec han aparegut exemplars aïllats, prova de l'excepcionalitat de la fossilització. Fins el moment es coneixen prop de 25 plomes aïllades (*Ilerdopteryx viai*) i s'han trobat tant de cobertora com de rêmiges. La preservació de les cobertores (tectrius) permet, en varis casos, l'observació de les barbes i bàrbules i així, en les interseccions de les minúscules tiges barbulars, es conserva una microscòpica taca del que fou el dipòsit de melanina si més no, la qual cosa donava en vida, color a la ploma com succeeix en el present. Respecte de les restes esquelètiques recuperades, dos són els fòssils incomplets de petites aus de les quals, una es tracta d'un pollet. Aquest exemplar preserva el crani, amb una gran fossa ocular que per la seva proporció, indica un estat subadult i una boca guarnida de petites dents punxegudes, herència dels seus parents dinosaures. L'altre fòssil solament conserva part d'un braç amb plomes, bocins del coxal i ossos desvinculats que es batejà amb el nom científic de *Noguerornis gonzalezi* (au de la Noguera). Totes dues són incloses dins del grup ancestral de les Enantiornihetes.

Epíleg

La serra del Montsec que ara veiem i el lloc on s'ubiquen aquests jaciments no és sinó, el resultat d'enormes forces geològiques que han aixecat, plegat i lliscat tot un seguit de roques sedimentàries del que fou un fons marí durant gairebé uns 200 milions d'anys de manera no continuada. Aquestes forces que formaren la serra foren produïdes per la formidable empenta que s'originà en la subducció de la placa Ibèrica amb l'Europea i crear-se els Pirineus, ara fa uns 45 milions d'anys.

Les muntanyes són doncs, els edificis que han construït les forces del planeta oferint-nos un paisatge d'extraordinària bellesa. A més, moltes d'aquestes formacions guarden al seu sí, un preciós tresor paleontològic que ens permet esbrinar un xic el gran misteri de la vida en el passat molt abans que l'home aparegués a la Terra.

El Montsec aporta aquests fantàstics ingredients: paisatge, natura, bellesa i història. Quan us passegeu per les seves contrades, escolteu el magnífic missatge que us mussita la majestuosa muntanya.

Antoni Lacasa

Cap de la Secció de Geopaleontologia. IEI (Lleida)

CARQUINYOLIS

Per aquestes festes de Nadal, us proposem una recepta una mica diferent. Us proposem de fer carquinyolis que estan fets de:

250 gr d'ametlles
200 gr de sucre
350 gr de farina
2 ous
1 sobre de Royal
un pessic de canyella
ratlladura de llimona

Per la seva elaboració, començarem agafant les ametlles i les rentarem. Un cop netes les guardarem per més endavant.

Agafarem els ous i els batrem, hi afegirem la ratlladura de la llimona, la canyella i el sucre, i ho barrejarem tot junt.

Després, agafarem les ametlles i les hi afegirem. Ho remenarem fins que quedi tot ben conjuntat.

En un bol a part, barrejarem la farina amb el sobre de Royal i ho ajuntarem tot fins que quedi una massa compacta.

Agafarem aquesta massa i la dividirem en cinc barretes gruixudes com el dit. Tot seguit hi afegirem un rovell d'ou i les pintarem per enrossir-les.

Ho col·locarem en una plata al forn i ho courem fins que agafin una mica de color.

Ho traurem i les tallarem a llesques fines, o a la mida que vulgueu, i les tornarem a posar al forn per

acabar-les de torrar. (Aquí cadascú veurà si li agrada més o menys torrat).

Esperem que us agradi de fer la recepta i que surtin ben bones.
Bon profit!

Recepta: **Lourdes Pujol**
Text: **Joana Bernaus i Clavera**

QUE MENGEM?

ALVOCAT

L'avocat conté una barreja de greixos molt adequada per prevenir malalties cardiovasculars: el 70% dels greixos que conté són monoinsaturats (semblants als de l'oli d'oliva), el 13% són poliinsaturats i el 16% són saturats. El contingut en fibra és elevat.

La proporció de potassi i sodi que conté (nivell elevat de potassi i baix en sodi) sembla que podria tenir un efecte regulador de la pressió arterial.

És ric en magnesi, un mineral essencial perquè les cèl·lules funcionin correctament.

L'avocat és un còctel molt especial de vitamines: conté vitamina C i E, assegura el bon funcionament del metabolisme; vitamina K, que és essencial en la coagulació de la sang; també vitamina B. Conté molts antioxidants i ajuda a reduir el colesterol.

Pot ajudar a aprimar, substituint la mantega o margarina per avocad pot ajudar a baixar pes.

Ajuda a regular els nivells de sucre amb sang comparat amb altres fruites l'avocat conté molt poc sucre de fet menys d'un gram.

Teresa Bonillo Gòmez

ORACIÓ PEL FOC

Nostre Senyor, Sant Pere, Sant Joan; tots tres per un camí se'n van, es troben un infant cremat de peus i mans; Sant Joan diu a Sant Pere: - bufa Pere!, bufa fort tres vegades i el foc és mort. Això es diu tres vegades.

Nativitat Sala Riudaubàs

CONCA DE DALT

Conca de Dalt o el Pont de Claverol és el municipi a l'extrem nord-est de la comarca del Pallars Jussà, al límit amb el Pallars Sobirà, amb l'Alt Urgell i també amb l'Alta Ribagorça.

Està format per la unió, feta el 1969 de quatre antics municipis independents: Aramunt, Claverol, Hortonedada de la Conca i Toralla i Serradell.

Fins al 1969 no existeix una història comuna al terme de la Conca de Dalt, de tal manera que pràcticament tots els elements d'història estan explicats a l'article corresponent a cada antic municipi o a cada poble.

Aramunt

Es tracta de dos nuclis diferents: la vila vella, ataronada, actualment abandonada i en ruïnes, i la vila nova, tradicionalment anomenada les Eres.

Segons alguns autors Aramunt fou un dels llocs on s'establiren els colons durant la romanització.

La vella vila d'Aramunt nasqué segurament com a poble castral a redós del Castell d'Aramunt, del qual queden algunes restes al capdamunt del turó que ocupa la vila vella. La vila fou abandonada del tot durant els dos primers terços del segle XX, tot i que encara va servir de refugi durant la guerra del 1936-39, i les cases van anar esfondrant-se, com també les dues esglésies que hi havia, la parroquial de Sant Fructuós i la de Sant Antoni.

Sant Fructuós d'Aramunt és l'antiga església parroquial romànica de la vila d'Aramunt. És un bell exemplar romànic.

Al capdamunt del poble, a l'extrem de llevant, rere l'antiga església parroquial, hi ha restes del clos fortificat de la vila vella, amb restes d'una torre cantonera de planta circular.

Al nord-est de la vila vella d'Aramunt hi ha, encara, dues restes més de l'època medieval: l'església de la

Vista d'Aramunt vell.

Trinxeres de Vilanoveta i Aramunt vell.

Sant Fructuós d'Aramunt.

Mare de Deu del Camp, romànica, i la torre medieval anomenada Torre dels Moros.

Claverol

Fins el 1969 fou cap d'un municipi propi, que comprenia a més de Claverol, els pobles del Pont de Claverol, Sant Martí de Canals i Sossís, a més de l'enclavament dels Masos de Baiarri, entre el termes de La

Pobla de Segur, Baén (ara ,Baix Pallars) i Hortonedada de la Conca.

Conserva encara l'estructura defensiva de vila closa, i una torre d'origen alt-medieval, que formava part de

Castell de Claverol.

Claverol.

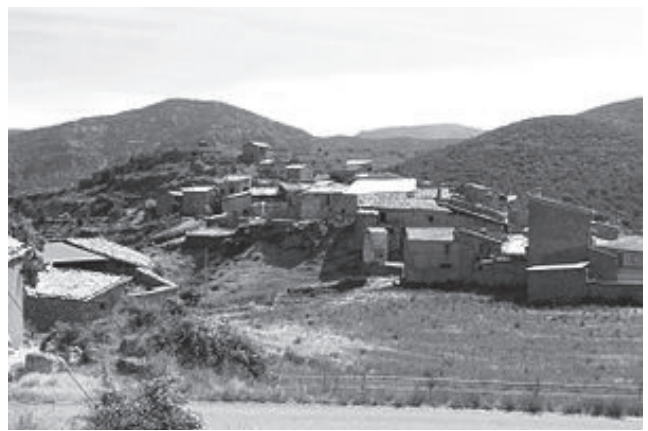
tota la xarxa defensiva del Pallars quan era frontera amb Al-Àndalus, cap als segles X-XI. El poble nasqué,

probablement, com a poble castral a redós del castell de Claverol.

Hortoneda

Església de Santa Maria d'Hortoneda.

Hortoneda.

També anomenat Hortoneda de la Conca, com l'antic municipi, és un poble de l'antic terme d'aquest nom.

Juntament amb Herba-savina, Mas de Vilanova o Vilanoveta i Pessonada formava aquest terme.

L'església parroquial és dedicada a Santa Maria. Era un notable exemplar del romànic pel seu campanar vuitavat damunt del creuer de l'església, però fou ater-

rat cap a la meitat del segle XX a causa del seu estat precari.

A la Conca de Dalt també podem trobar altres pobles com: Torralla, Serradell, Sant Martí de Vilanoveta, Pessonada, Erinyà, Rivert, Herba-savina i Segan.

Teresa Bonillo Gómez

Servienergi

fontaneria • calor • fred • aigua • llum • energies renovables

Lluís Cases Vidal

696 145 650
servienergi@gmail.com

VILANOVA DE MEIÀ FRANQUISTA

Dues divisions del Cuerpo del Ejército Urgell, des del Cap de Pont de Tremp, trencaren el front per Matassolana i atacaren el 23 de desembre la Roca Alta des de la serra de la Vall, per ocupar des d'aquí l'extrem llevantí del Montsec. Altres dues divisions del Cuerpo del Ejército Urgell conqueriren tots els parapets instal·lats entre la carretera de Sant Salvador de Toló i el cap de la serra de Comiols. Una companyia republicana va intentar ocupar el barranc de Badaüll, des de Peralba, ascendí des del despoblament de Cabrera, a tomba oberta, muntanya amunt, fou pràcticament aniquilada.

Durant molts anys la gent de la Coma de Meià anava fins al Badaüll, malgrat ser un indret llunyà i de difícil accés, a collir els préssecs que van néixer dels copiosos pinyols que llençaren els soldats, ja que els melicotons foren una de les seves principals menges. Tot i haver-hi una gran nevada i la boira plana durant diversos dies, també van arremetre contra les fortificacions republicanes del Desferrador, Pas Nou i Cogulló. Des d'ací iniciaren l'aproximació cap a Baldomar i Vernet per la Vall d'Ariet després de prendre el pujol de cal Castellar, darrere mateix del castell d'Ariet. Des de Baldomar i Vernet, el Cuerpo del Ejército Urgell va preparar l'ofensiva final contra Artesa assetjada des de la banda de ponent pel Cuerpo de Ejército Maestrazgo i pel Cuerpo del Ejército Aragón. El balanç de la primera jornada de l'ofensiva del 23 de desembre no podia ser més victoriós per a Franco, ja que les seves tropes havien trencat el front per 4 punts: Seròs, Balaguer, Fontllonga i el Desferrador. El 24 de desembre va resistir saguntinament al Montsec la 26a Divisió, comandada pel tinent coronel Ricardo Sanz però no va poder impedir que caigués Peralba i el vèrtex de San Ma-

Discurs d'un grup de noies de l'Aliança Nacional de la Dona Jove i soldats de la 30a Divisió de l'Exèrcit Popular de la República, al Portal d'Ajós de Vilanova de Meià. Foto d'arxiu de Francesc Boix.

met. La nit de Nadal, sobreposats de la sorpresa del matí anterior, els republicans es llançaren a un desesperat contraatac i situaren tres brigades de la 34a Divisió del tinent coronel Genés Sánchez, entorn d'Artesa i una quarta, al sud de Sant Mamet. Durant el matí del

dia de Nadal, les Divisions 61a i 150a del coronel García Navarro i el general Siro Alonso, respectivament, foren expulsades de diverses posicions del Desferrador i del Pelat, i hagueren de respondre la conquesta a la tarda a costa de 212 baixes nacionals. Tanmateix, no aconseguiren ocupar encara el santuari de Bon Repòs. Enterraren 500 cadàvers i van fer 57 presoners republicans. Els nacionals es varen apoderar de tota la serra de Sant Mamet i la Vall d'Ariet. Pràcticament tot el terreny comprés entre el Segre i la Pallaresa.

L'aviació bombardeja la Coma de Meià durant l'ofensiva de desembre, l'artilleria des de la serra de la Campaneta bombardejà la Roca Alta i el Pelat. El dia 26 de desembre de 1938, una esquadra Ju-52 i un grup He-70 en clarejar el dia bombardejaren posicions republicanes de Vilanova de Meià i una esquadra S-81, al cap de la Serra. Un grup Ro-37, al nord-est de Vilanova. El bombardeig sobre Vilanova de Meià va afectar cal Marc, cal Jepo, cal Ventut, cal Sep, cal Farroll i cal Peret del Forn. No

El tinent coronel Francisco Galán Cos d'Exèrcit de la República, acompanyat de Nicanor Felipe i altres comandaments, entre ells un de cognom Ricardo a Gàrzola, lloc de comandament de la 30a Divisió. Foto d'arxiu de Francesc Boix.

Jaume Girabau, comissari de la 30a Divisió de l'Exèrcit Popular de la República, de Luna i de Remigio, un d'ells també comissari i, l'altre, probablement major, a la Plaça Major de Vilanova de Meià. Foto d'arxiu de Francesc Boix.

es van registrar víctimes perquè la gent del poble s'havia refugiat cap a les cabanes, eres, horts, i en sots excavats als sols de la vila que actuaven com una mena de refugi. Alguns també es van refugiar a Lluçars, poble no evacuat gràcies a l'atrevida, enèrgica i dedicada actitud enfront de les autoritats militars d'un bàndol i l'altre de l'alcalde Josep Solé Bové "Batistó", pare de Delfín Solé Puig. Solament a cal Batistó van refugiar-se fins a 14 famílies, en total una cinquantena de persones.

El Montsec de Meià franquista: El dia de Sant Esteve de 1938, la 61a Divisió va ocupar les abandonades mines de lignit del Reguer, el Puig de Meià i per l'esquerra els vèrteixs del Cogulló i Bon Repòs després de superar una forta resistència. Des de Comiols no van deixar passar l'enemic i des d'ací la 26a Divisió contraatacà. La 51a Divisió del general Urrutia va ocupar definitivament el barranc de Badaüll i els cims del Montsec: Mirapallars, Tossal de les Torre-

tes, Puig del Camí Ramader i Sant Aleix (Sant Alis). Les mateixes forces davallaren des de la serra de Sant Mamet cap als Coms, damunt

Marxa de soldats amb metralladores a la Coma de Meià. Foto d'arxiu de Francesc Boix.

d'Alòs de Balaguer i es van estendre fins a la Maçana. El dia 27 de desembre, la 51a Divisió va entrar definitivament a Santa Maria de Meià, localitat totalment abando-

nada, i la 61a Divisió, va entrar per la Plaça de la Creu a Vilanova de Meià completament buida. Des d'aquí assoliren les proximitats de l'Obac. Hi hagué contraatacs republicans de poc relleu. Ocupat el Pla de les Forques, la davallada franquista cap a Artesa fou inexorable. No obstant això, la 150a va trobar una dura oposició en uns corrals prop de la central elèctrica de Gàrzola i el cementiri de Vilanova de Meià, fins l'endemà no fou vençuda. Enterraren uns 300 cadàvers. Es rendiren 430 soldats republicans. El dia 28 de desembre dia dels innocents, a la Coma de Meià va finalitzar la resistència de Gàrzola. Les baixes ascendiren a 237 nacionals i 640 republicans. El dia 30 de desembre, malgrat les boires que ocultaven els objectius, la 61a Divisió entra a Gàrzola si bé hi havia dues cotes a l'altre costat del riu Boix que resistiren de forma pertinaç. Per Sant Silvestre (31 de desembre) de 1938, la 84a Divisió va ocupar Boada i a la nit va caure Lluçars després de veure morir uns 70 legionaris i 70 republicans davant del cementiri. El capità Manuel Carrasco, extremeny i oficial d'una de les companyies de la 48a Brigada que van defensar Lluçars, fou capturat i afusellat nu l'1 de gener de 1939 a l'era del Parroquià de Lluçars. Els feixistes anaven justos de roba i s'enduien la dels republicans. La Coma de Meià va passar de ser republicana a franquista. Han passat 80 anys i encara recordem aquella terrible guerra i postguerra de fam i misèria que van viure els nostres padrins i pares, avui queden poques persones i d'avançada edat que varen viure aquella tràgica guerra, que mai hauria d'haver estat.

Bibliografia: Ramon Bernaus i Ferran Sánchez. *El municipi de Vilanova de Meià*, i *La Guerra Civil al Montsec*. Ferran Sánchez Agustí.

Text i fotos: **Francesc Cardona Fonoll**

RESUM ACORDS DELS ÚLTIMS MESOS

Mes d'agost

Llicències d'obres:

–Majors al polígon 2 parcel·la 3.

–Menors a la masia de Cal Sala de Tòrrec.

–Menors al C/ Forn, 8 de Vilanova de Meià.

Aprovar llicència ambiental de dos explotacions ramaderes.

Aprovar renovar contracte personal.

Concedir ajuts: Associació Tercera Edat; Comissió de Festes de: Santa Maria de Meià, Lluçars, Tòrrec i Gàrzola.

Cedir material en desús a un veí del municipi.

Compra d'àudio portàtil per festes.

Mes de setembre

Llicències d'obres:

–Majors c/ Bores, 8 de Santa Maria de Meià.

Aprovar assumir cost transport es-

colar: Cal Cabàs – Lluçars.

Aprovar compra material pel consultori mèdic i sol·licitar subvenció.

Aprovació prèvia explotació ramadera.

Aprovar servei transport escolar curs 2018/2019.

Aprovar ajut a Els Planells d'Artesa de Segre.

Aprovar el padró fiscal de la taxa d'escombraries 2018.

Aprovar sol·licitar subvenció per la gestió forestal sostenible.

Aprovar instal·lar sistema vídeo vigilància al parc recreatiu.

Mes d'octubre

Llicències d'obres:

–Menors al polígon 3 parcel·la 51.

–Menors al C/ Estiradors, 4 de Vilanova de Meià.

–Menors al polígon 6 parcel·la 442.

Aprovar nomenament del jutge de pau substituït de Vilanova de Meià.

Aprovar subvenció a Associació de Joves.

Aprovar modificar ordenances fiscals per a l'any 2019. Es modifica: ordenança pel subministrament d'aigua, gas Electricitat; l'ordenança d'Impost sobre Béns Immobles i ordenança de la taxa de recollida d'escombraries.

Aprovar comptes municipals per l'exercici 2017.

Aprovar sol·licitar a la Diputació de Lleida el traspàs a l'ajuntament del tram inicial i final de la LV9131. I traspàs del Carrer Calderers a la Diputació de Lleida.

Mes de novembre

Aprovació prèvia explotació ramadera

Aprovació pla de tresoreria 2018.

Aprovació adjudicar dos obres.

Aprovar modificació de crèdit 2/2018.

Nota: Les escombraries de l'any 2018 es cobraran entre el mes de març i abril de l'any 2019.

cal
VIUDETA
ALLOTJAMENT RURAL
C/ Santes Creus, 5
25735 Vilanova de Meià (LLEIDA)
Tel. 639 44 24 70 - 973 400 523
mail: info@calviudeta.com
www.calviudeta.com
Habitatge d'ús turístic inscrit al Registre de Turisme de la Generalitat de Catalunya.: n° HUTL-000144

Feu-vos AMICS DE LO PAS NOU!
i així conjuntament participarem a fer més gran la revista.
Informeu-vos-en al telèfon 973 415 005

CONSTRUCCIONS
REFORMES EN GENERAL
CIPRIÀ GIURGI GIURGI
SANTA MARIA DE MEIÀ
Tels. 678 02 26 73 - 973 41 51 04
C/ ESGLÉSIA, 3 - 25736

L'Ajuntament informa

RESUM COMPTES MUNICIPALS ANY 2017

LIQUIDACIÓ DEL PRESSUPOST DE DESPESES				
Capítol	Descripció	Crèdit pressupostari definitiu	Obligacions reconegudes netes	Obligacions pendents de pagament
1	Despeses de personal	129.402	129.396,01	0
2	Despeses corrents en béns i serveis	246.049,51	244.224,08	25.886,79
3	Despeses financeres	1.600	1.559,93	0
4	Transferències corrents	13.570	13.538,64	0
6	Inversions reals	301.153,95	101.350,70	39.463,35
7	Transferències de capital	0	0	0
9	Passius financers	18.800	18.768,21	0
	TOTAL	710.575,46	508.837,57	65.350,14

LIQUIDACIÓ DEL PRESSUPOST D'INGRESSOS				
Capítol	Descripció	Previsions pressupostàries definitives	Drets reconeguts nets	Drets pendents de cobrament
1	Impostos Directes	109.140	113.904,71	18.129,89
2	Impostos Indirectes	14.000	21.580,58	0
3	Taxes, preus públics i altres ingressos	94.602	112.669,83	48.430,87
4	Transferències corrents	191.927,51	202.825,22	44.234,61
5	Ingressos patrimonials	14.000	17.733,68	2.759,74
7	Transferències de capital	222.274,64	62.564,35	60.164,35
8	Actius financers	39.400	0	0
9	Passius financers	25.231,31	0	0
	TOTAL	710.575,46	531.278,37	173.719,46

ROMANENT DE TRESORERIA 198.652,14 €

RESULTAT PRESSUPOSTARI 22.440,80 €

ENDEUTAMENT 67.297,73 €

MODIFICACIÓ ORDENANCES FISCALS 2019

Taxa	Any 2018	Any 2019
Recollida escombraries		
Habitatges	58	67
Hotels, motels	115	133
Establiments i altres	115	133
Casa de colònies	426	494

Taxa	Any 2018	Any 2019
IBI		
Urbana	0,535	0,50
Rústica	0,325	0,325
Especials	0,483	0,483
Subministrament d'aigua	€/m ³	€/m ³
Vilanova de Meià	0,20	0,25
Boada-Argentera	0,75	0,75
Lluçars	0,45	0,50
Gàrzola	0,20	0,25

EL BISBE RAMON IGLESIAS I NAVARRI, JOAQUIM MAURÍN I FRANCO

La casual circumstància que el 1957 quan va venir la Vilanova de Meià per confirmar nens i nenes tingué aquest bisbe la deferència de visitar personalment a cal Tatx una xiqueta de nom Maria Assumpció Guàrdia Batalla, que no havia pogut pujar a l'església perquè tenia febre i mal de coll, i Modesta Batalla Macià, sa mare li preparà una infusió d'herbes, afegit a l'anècdota d'aquella autoritat local que va tractar-lo d'"il·lustríssim senyor pelat", fa anys van motivar-me per estudiar aquest mitrat en fonts documentals i treball de camp. Ací alguns detalls pràcticament inèdits de la seva vida i família.

Salvador de Joaquim Maurín

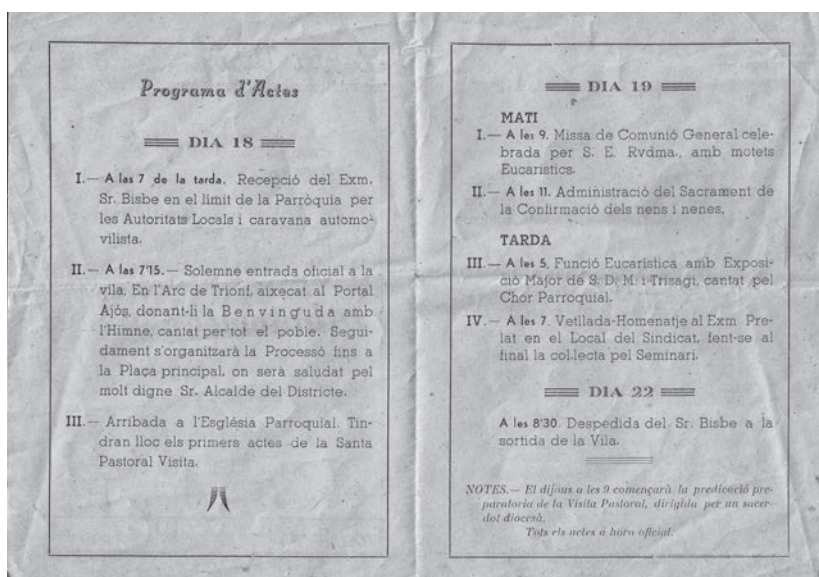
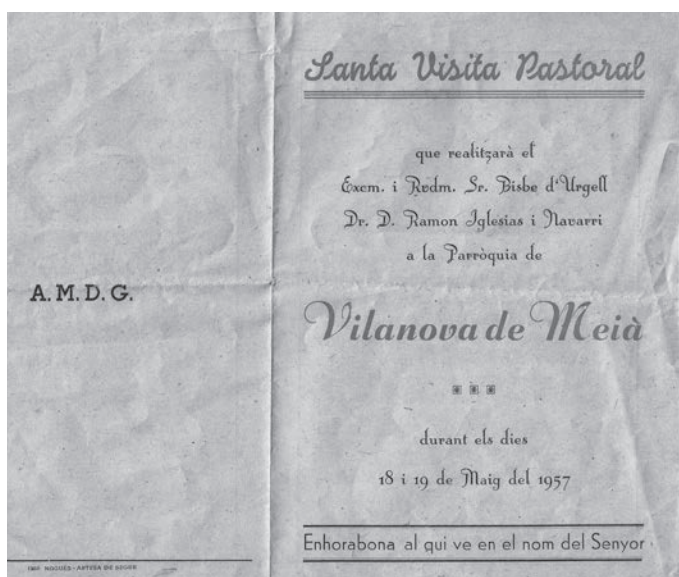
Bonansa (Montanui, Ribagorça) és el bressol de l'exseminarista i excomunista Marcelino Iglesias Ricou (1951), de cal Botiguer, alcalde (1983), president socialista de la Diputació d'Osca (1987-1995) i president del Govern d'Aragó (1999-2011). Francisco Iglesias Quintana, també de casa Botiguer, cosí de l'avi de Marcelino Iglesias Ricou era allora cosí de Marcelino Iglesias Francès casat amb la pubilla de casa Farrero de Durro, Teresa Farrero.

Ramon Iglesias Farrero, l'hereu d'aquest matrimoni, casat amb Bàrbara Navarri Perucho, cabalera de casa Navarri de Bonansa eren els pares de Ramon Iglesias Navarri, doctor en Filosofia, Teologia i Dret Canònic per la Universitat Pontifícia Gregoriana de Roma, ordenat el 1912, impartí repàs de llatí a casa Farrero de Durro al seu cosí Joaquim Maurín els estius de 1908, 1909 i 1910 quan aquest estudiava al seminari de Barbastre i excel·lia el seu expedient en Geografia, Història de Espanya i Prosòdia Castellana. L'exmainadera de Joaquim Maurín, Concepció Iglesias Navarri (1877) va ser la que advertí que havia estat pres pels rebels el 1936 al seu germà Ramon, aquest intercedí davant de Franco i se salvà de la mort.

Joaquim Maurín Julià "Joaquiné de Navarri" (Bonansa, 1898-New York, 1973), era nascut a casa Navarri de Bonansa, caseriu de ranci senyoriu pirenaic segle XVI amb matacà i capella, era porxada, finestres amb motlures, escut pairal i portal de nobles carreus transformat en confortable residència rural que arribà a donar treball a tot el poble durant dècades. El Joaquiné de Navarri, publicista i mestre del Centre Obrer i l'honorària Liceu Escolar de Lleida, era fill de Julián Maurín, un propietari rústic acomodats que sempre duia el rosari a la butxaca, oriünd d'Espés (Les Paüls), al peu del Turbón i de Teresa Julià Ferrer, dama pietosa oriünda de cal Montaner de Bretui (Gerri de la Sal) casada en segones núpcies a Llesp (Vall de Boí). Patí presó el 1922 i de 1925 a 1927 per defensar camperols i proletaris, dirigent de Joventut Republicana (1917), secretari general de la CNT (1921) i de la Federació Catalanoblear del PCE (1924), cofundador del BOC (1930) i del POUM (1935), diputat del Front Popular (1936), sortir de presó el 1946 amb passaport oficial, fundà l'American Literary Agency de premsa i no regressà fins a 1981 quan les seves despulles tornaren per descansar a Bonansa.

Salvador de Francisco Franco

Ramon Iglesias Navarri (Duro, 1889-la Seu d'Urgell, 1972), obrí escoles a Tremp i Andorra, va ser un temps confessor de Doña Carmen Polo de Franco "La Collares", aquella primera dama que tenia per costum entrar en una joieria diferent sempre que venia a Barcelona per emportar-se de franc algun collaret, i de bon gust. Era del domini general. El Cercle de Joiers, m'ho havia corroborat Antoni Salut Payà, de cal Rondant de Vilanova, amic del filantrop i mecenes cultural Amadeu Bagués, propietari de El Regulador Bagués (1948), a fer un fons comú per afrontar mancomunadament el cost de "la inexcusable gentilesa" entre tots els mem-

Programa d'actes de la Visita Pastoral de 1957 a Vilanova de Meià.

El bisbe Ramon Iglesias Navarri.

bres del gremi.

Ramon Iglesias i Navarri exercí d'ecònom a Vilac i de vicari a Vil·la i Bossòst entre 1914 i 1918. Guanyà per oposició una capellania castrense exercida fins a 1931, aixecà un Monument al Sagrat Cor a l'Hospital Militar de Carabanchel, va ser prefecte del Colegio de Huérfanos de Infantería i Estado Mayor de Toledo fins a 1936 i, fins a 1942, nomenat per Franco, el pri-

mer secretari del Vicariat General Castrense de nova creació perquè a més d'estar en possessió de la Cruz Roja al Mérito Militar va atendre espiritualment a la Guerra del Rif el 1916 a les portes de la mort un capità de regulars indígenes que era ni més ni menys Francisco Franco Bahamonde travessat per un projectil de *baraka* en sedal al fetge que es va salvar, ajudat per la Divina Providència i per la intervenció quirúrgica del capità-metge, mestre de metges, futur coronel comandant en cap de l'Exèrcit de l'Est, Joaquim Trias Pujol, *rojo-separatista*, retornat de l'exili el 1947.

El mitrat d'Urgell entre 1942 i 1969, gal·lòfob de primera, "s'indisposà", per estalviar-se compartir tribuna amb el seu homòleg copríncep Charles de Gaulle quan visità Andorra el 1967. Parlava un castellà amb fort accent català barrejat amb alguna catalanada i preferia que les pancartes de benvinguda de les visites pastorals es redactessin en espanyol. No va ser del seu grat *Tremp pel Prelat* perquè donava peu a males interpretacions i passà de llarg del llogarret d'Algòs (Olio-

la) a pesar de seguir al peu de la lletra les indicacions diocesanes perquè en un drap blanc conten que es llegia: *El Perro saluda al Prelado*.

Ferran Sánchez Agustí

Bibliografia

AA VV *Diccionari d'Història Eclesiàstica de Catalunya*. Barcelona: Claret, 2000

Ferran AISA, "Joaquín Maurín, teòric de la Revolució socialista", *La Guerra Civil a la Ribagorça*. Benavarrí: Cerib, 2010.

Alfonso CLAVERÍA. *Maurín. De Huesca a Nueva York*. Sariñeña, 2010

Luis ROURERA. *Joaquín Maurín y su tiempo*. Barcelona: Claret 1992.

Ferran Sánchez, *El Maquis Anarquista. De Toulouse a Barcelona por los Pirineos*, Lleida: Milenio, 2006

Ferran SÁNCHEZ, *Maquis en el Alto Aragón. La guerrilla en los Pirineos Centrales*, Lleida: Milenio, 2011

Registres Civil de Bonansa, Durro i la Seu d'Urgell.

Visita Pastoral a Vilanova de Meià. Rebuda al Portal d'Ajós.

Visita Pastoral 1957.

Visita Pastoral 1957 al Sindicat.

Visita Pastoral 1957 a Cal Tatx.

IV TORNEIG MIG SEGRE DE PÀDEL DE TARDOR

Aquest torneig es va celebrar durant el passat mes d'octubre i la primera setmana de novembre a les pistes de pàdel d'Artesa de Segre i de Vilanova de Meià.

Hi van participar un total de 48 parelles, moltes de les quals eren del municipi de Vilanova de Meià.

Les parelles que ho van voler van ser obsequiades amb una dessuadora per la participació en el torneig.

Davant l'èxit de participació, ja s'està treballant per preparar el TORNEIG DE PRIMAVERA DE PÀDEL 2019, les dates del qual seran des del 15 de març a l'1 de maig (dates no definitives) amb la possibilitat de jugar els partits entre setmana, caps de setmana i/o Setmana Santa.

Per inscripcions trucar a David (telf. 650 578 437).

Els guanyadors i finalistes de cada categoria del torneig de tardor que va finalitzar el dissabte 10 de novembre, van ser les següents parelles:

Oriol Díaz i Gemma Sala.

Cat. Masculina. Nivell Avançat:

CAMPIONS: Jordi Fernández-Xavier Serra

FINALISTES: Marc Galceran-J. Ramon Castellà

Cat. Masculina. Nivell Mig:

CAMPIONS: Cristian-Asdrou

FINALISTES: Arnau-Albert

Categoria Mixta:

CAMPIONS: Gemma Sala-Oriol Díaz

FINALISTES: Ares Miró-Albert Civís

Categoria Femenina:

CAMPIONES: Gemma Sala-Fina Monguet.

FINALISTES: Eli Urbano-Pilar Serra

Altres veïns i veïnes del municipi de Vilanova de Meià que varen participar en el torneig de pàdel de tardor varen ser: Jordi Marcó, Elvi Miquel, Elsa Flotats, Francesc Pui-

Fina Monguet i Gemma Sala.

Elvi Urbano i Pilar Serra.

gpinós, Joana Jiménez, Teresa Eroles i Miquel Priego.

Text: David Galceran (Pàdel Mig Segre)

Fotos: David Galceran i Gemma Sala

HOSTAL MONTSEC

C. Església, 3
25736
Santa Maria de Meià
La Noguera - Lleida

T. 973 41 51 04
676 781 545

info@hostalmontsec.cat
www.hostalmontsec.cat

LLENCERIA MITGES BANYADORS

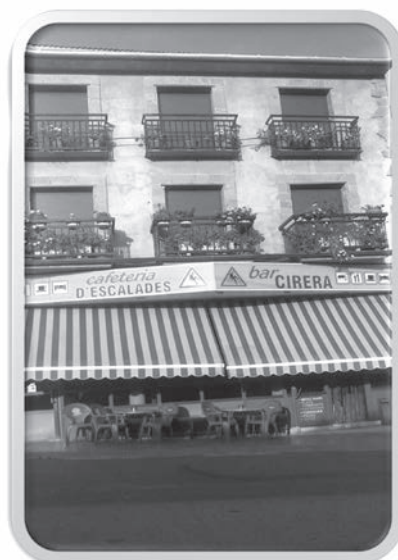
Carme, 15
25007 LLEIDA
Tel. 973 237 499

f monraballenceria

MONRABÀ

CASA CIRERA · RESTAURANT · ALLOTJAMENT

BAR ESCALADORS

CASA CIRERA
C/ Calderers,11
Vilanova de Meià
25735 (Lleida)
Telf. 973415081

Web:
www.casacirera.com
Correu electrònic:
casacirera@hotmail.es

Serveis Agraris *Cal Riera* S.L.

Tel. 973 46 06 80
Mòbil 607 380 130
PONTS (Lleida)

TRANSPORTS i
MOVIMENTS DE TERRA

bonArea

“Cal Riera” Servei de gasolinera, bàscula, rentador de cotxes i camions

C/ Ponent xamfrà Xaloc POLÍGON INDUSTRIAL

Ara també ens podeu trobar a
E.S. BONAREA MANRESA
Pol. Ind. Els Dolors C/ Sallent, 50
607 71 38 32 08243 Manresa

Dr. Fleming, 15 - Tel./Fax 973 461 060 - Mòbil 607 38 01 30
25740 PONTS (Lleida)

ENTREVISTEM A MARICEL BERTRAN ROCA

Maricel Bertran Roca va néixer a Tòrrec el 23 de juliol de 1945, té 73 anys, actualment resideix a cavall de Tòrrec i Barcelona. Està casada i té dos fills i una néta.

P: Què és el primer que records de la teva infantesa?

R: La meva infantesa va ser maca, però el que tinc més record va ser la primera comunió dels meus germans, van fer la comunió i ens van fer les fotos.

P: Explica'm una mica la teva trajectòria.

R: Fins als 12 anys vaig anar a l'escola a Tòrrec, a partir dels 12 anys anava a Montargull a aprendre a brodar a màquina, a mà me n'havia ensenyat la meva mare amb l'Alfa que teníem a casa. I després vaig anar a Vilanova de Meià a aprendre a cosir amb la senyora Carme fins als 18 anys, després ja vaig anar a Barcelona.

P: Quines festes records de Tòrrec?

R: Carnestoltes i la Festa Major, també el Roser que era el dia 15 de maig. Per Carnestoltes fèiem el recapte, passàvem per les cases del poble i ens donaven arròs, oli, etc., els homes anaven a caçar i portaven conills. El que ens feia falta, després anàvem a les masies, i allà ens donaven menjar, beure, etc. A la nit fèiem ball amb l'acordiò de l'Indalecio. L'endemà al matí feien la matança per tot el poble, ho fèiem a la plaça del forn perquè com que feia fresca allà s'estava millor. Fèiem ball cada diumenge, ja que hi havia entre 20 i 30 talles de joves.

P: Com era el teu dia a dia?

R: El meu dia a dia, un cop vaig acabar l'escola, era treballar al costat del meu pare, i anava al "corte" a Vilanova de Meià caminant. Ajudava al meu pare al camp, a l'època de sembrar patates, hi anava i ens llogàvem. No estava mai parada, quan sortíem del col·legi, ens posà-

vem al forn a cosir, a l'hivern a forn i a l'estiu a la plaça.

P: Tens algun record especial de la teva joventut?

R: De la meva joventut el que més recordo és que ens ho passàvem molt bé, els diumenges anàvem a Artesa de Segre a ballar, al cine, o anàvem als Rosers, això sí, sempre a peu, anàvem a comprar a Montargull, etc.

P: Com era la teva vida a casa?

R: A casa érem, els tres germans, els pares i la padrina.

P: Que és el que més valores dels teus pares?

R: Dels meus pares, valoro l'ensenyança, els principis que ens varen inculcar, ensenyar-nos a ser bones persones i honrats, la prudència, mai m'havien renyat, però ja sabien que si no els agradava, ja no ho faria.

P: Que records de la teva àvia?

R: De la padrina recordo moments molt divertits, quan baixàvem de l'era, sempre s'entretenia a recollir coses, perquè em deia que a casa sempre s'havia de portar alguna cosa, sempre li deia que no ho havia de fer i la padrina quan començava a rondinar, tirava endavant i no l'escoltava.

P: Que vas fer a partir dels 18 anys?

R: Vaig anar a casa d'uns familiars, entre dos anys i mig i tres, em cuidava dels nens. La meva idea era anar a Barcelona a treure'm el títol en "corte i confecció" a l'acadèmia Martí, vaig treure molt bones notes, "sobresaliente de honor", vaig fer llenceria, cotilleria i sastreria. Una empresa em va demanar perquè els fes de patronista. Llavors vaig anar a viure amb el meu germà que estudiava i treballava a Barcelona. Fins

que vaig conèixer al meu marit. I a 25 anys em vaig casar.

P: Quina sensació vas tenir quan et van dir que havies de ser àvia?

R: Una emoció molt gran, veure-la, la somies, i els deia, és que és nostra, i la vivim i la gaudim molt.

P: Que és el que més vas trobar a faltar quan vas marxar de Tòrrec?

R: Potser em van trobar més a faltar, vaig marxar molt tranquil·la, el pare mai em va preguntar perquè havia marxat, en canvi la mare sí. Però amb el pare el mirava i ja sabia el que volia dir. El pare mai m'havia donat un no, als meus germans si els donava un sí, de gran li vaig preguntar i no em va donar mai una resposta. Vaig donar suport al meu germà perquè pogués estudiar. Recordo que quan estàvem tots a taula, semblava que no m'escoltaven, només els nens, els feien broma, fins que em vaig plantar.

P: Quina va ser la primera novetat tecnològica que vàreu tenir a casa?

R: Quan tenia 14 anys vaig comprar una ràdio sense dir-ho a casa, i quan va arribar el meu pare, li vaig dir que ho hauria de pagar a terminis, però una veïna del poble també n'havia comprat una i ja li vaig dir al meu pare que la podíem tornar.

P: Aquesta ràdio us servia per estar en família?

R: Jo escrivia a la ràdio amb una cosina meva que es va casar gràcies a les cartes enviades a la ràdio. Sortia de l'escola i el primer que fèiem eren els deures, i després miràvem el correu que ens portaven, ja que demanàvem revistes i ens les portaven a casa, llavors escoltàvem les novel·les de la ràdio i les explicava a una senyora gran del poble. A més també escoltàvem el "Consultori de l'Elena Francis", li

enviàvem cartes i ella ens contestava per la ràdio. Escrivíem a totes les famoses, i ens enviaven fotos i ens responien (segurament els representants). A vegades teníem correspondència amb nois perquè a les cartes hi deia que podíem contactar amb ells.

P: Que t'ha ensenyat a tú la vida?

R: El més positiu el naixement dels meus fills, el més negatiu, ja començant a perdre els que més estimes, en primer lloc la padrina, quan la vaig perdre, semblava que m'arrancaven el cor, encara ara miro al forn i em sembla que la veig, després el pare i després la mare, igualment, em passa amb ella, encara em sembla que la veuré i em dirà alguna cosa.

Ha estat una entrevista molt interessant, i sobretot amb molta confiança i complicitat, ja que la Maricel Bertran és la germana del meu marit, l'Antonio Bertran, ens ho hem passat molt bé i desitjo i espero que amb la meva cunyada puguem tenir aquestes estones molt sovint, puguem riure molt i gaudir de la família explicant anècdotes. Donar-li les gràcies per haver-me explicat una part de la seva vida.

Teresa Bonillo Gómez

**en el teu bany
passen coses...**

GRUP GAMMA Prefabricats Lleida
ceràmiques · banys · materials de construcció

Ctra. d'Agramunt, Km. 0,5 · Tel. 973 400 179 · Fax 973 400 123 · Artesa de Segre (LLEIDA)

*BON NADAL I
FELIÇ ANY
NOU 2019*

**El Consell de Redacció
de la revista Lo Pas Nou
desitja a tothom molt
Bones Festes.**

Entreteniments

LES 8 DIFERÈNCIES

Per Gaspar Burón

A la imatge de sota hi ha vuit diferències respecte a la de dalt

Sopa de lletres

Per Iolanda Masanés

Viu el Nadal

Arbre, canelons, espelmes, estel, garlanda, grèvol, nades, pessebre, Reis Orient, tió, torrons i tortell.

N	T	S	O	I	T	D	R	A	E	S	S	I	I	E
O	A	E	L	T	O	S	T	E	A	A	D	R	E	R
G	E	S	N	O	L	E	N	A	C	U	A	O	R	Y
E	A	R	E	I	S	O	R	I	E	N	T	E	A	A
S	T	R	U	A	E	E	G	R	E	V	O	L	E	N
O	S	O	L	P	E	L	R	P	R	P	R	O	O	T
U	N	N	S	A	L	A	E	E	E	E	A	D	G	M
L	C	N	O	E	N	S	S	N	S	S	R	S	E	T
E	S	N	T	R	S	D	U	D	P	A	B	S	L	E
S	L	R	T	E	R	P	A	E	E	R	R	E	S	S
O	O	L	B	R	A	O	R	D	L	I	E	L	I	T
T	D	R	N	A	D	S	T	N	M	L	L	A	L	E
R	E	C	S	E	S	Y	R	S	E	L	A	D	O	L
S	S	R	M	L	D	N	H	I	S	D	S	A	O	N
T	A	S	L	D	S	D	I	T	A	P	O	N	O	R

QUI SÓN?

Imatge 1. Coneixeu aquesta parella tan eixerida que ballen a la Plaça Major de Vilanova per la Festa de la Vellesa de 1962? Foto cedida per Ramon Bernaus.

Imatge 2. I aquest grup de veïnes situades davant de Cal Farré de Santa Maria de Meià, més o menys l'any 1943? Foto cedida per Carmina Giménez.

Envieu la vostra resposta al mail de la revista: lopasnou@gmail.com
Solució i nom de les persones que han participat en la recerca al pròxim número de la revista.

Imatge 1. La parella de la fotografia són el doctor Josep Sala Camats i la seva esposa la Sra. Pepita. Ell era de Tàrraga, molt amic del mestre de Gàrzola Jesús Labartra i ella de Jalón, València.

Solució del número anterior

Resposta encertada per la Sra. Conxita Estrada.

Gràcies per participar Conxita, la solució ha estat més que detallada. Molt bé!

Imatge 2. Els protagonistes de l'escena fent una escala en hi-fi a la Sala del Sindicat el Nadal de l'any 1974 són: Rosa Triginer (cal Joaquim), Josep Miquel (l'Esteve), Francesc Cardona (Paco de ca l'Hostaler) i Pilar Segon (Pilarín de cal Cabalé).

L'Almanac del Montsec de Meià

COSTUMARI D'HIVERN

Desembre: Mes de 31 dies, dotzè de l'any segons el nostre calendari i desè del primitiu calendari romà anomenat *Desember*.

El dia 1 el sol surt a les 07 h 58 m i es pon a les 17 h 23 m. El dia 31 el sol surt a les 08 h 18 m i es pon a les 17 h 32 m.

El dia 21 a les 23 h 22 m entrem a l'HIVERN. És el **solstici d'hivern**, el dia més curt de l'any a l'hemisferi nord de la terra, però el més llarg a l'hemisferi sud. Aquest dia el sol entra a la constel·lació de CAPRICORN

Fases de la lluna i el temps segons el Calendari dels Pagesos:

Lluna nova el dia 7 a les 08 h 20 m. Variable

Quart creixent el dia 15 a les 12 h 49 m. Gelades

Lluna plena el dia 22 a les 18 h 49m. Algunes pluges

Quart minvant el dia 30 a les 10 h 34 m. Calma

DATES ASSENYALADES I COSTUMARI D'HIVERN

Dia 8: Immaculada Concepció de la Mare de Déu

Dia 24: La Nit de Nadal. La vigília de Nadal és una festa plena de costums i pràctiques que recorden en molts aspectes la vigília de Sant Joan. És el solstici d'hivern i el sol arriba a la seva alçada mínima en el zenit, és el període de l'any, al contrari de Sant Joan, que l'astre es fa menys visible i escalfa més poc. Donen fesomia pròpia al costumari nadalenc: el sentit familiar de la festa a la intimitat de la llar presidida pel tió; la solemnitat de l'àpat familiar, fet ahir en comunitat tribal en rompre l'alba; la preponderància dels pastors en la festa, com a mostra de la importància de la societat rural i muntanyenca on els costums es mantenen més íntegres i purs; la missa del gall, solemnitat litúrgica més important, on el poble té tant protagonisme com el clergat ... No celebrar les festes de Nadal és mal vist en el costumari:

Tió de Nadal, *La missa de Nadal*

dóna torrons i raja vi blanc; *per tot l'any val.*

no ens doneu arengades,

que són massa salades.

Dia 25: Nativitat de Nostre Senyor Jesucrist.

Dia 26: Sant Esteve.

Dia 31: Sant Silvestre, darrer dia de l'any

El calendari de la ceba: Per saber quins mesos del nou any seran eixuts i plujosos, l'antic pagès feia el *calendari de la ceba*. La nit de Cap d'Any posava a la finestra dotze clofolles de ceba amb una mica de sal a cadascuna. Cada clofolla corresponia a un mes. L'endemà al matí observava fins a quin punt s'havia fos la sal continguda a cada clofolla. Segons s'hagués fos més o menys podia jutjar-se el grau d'humitat i de pluja dels mesos de l'any que començava.

Gener 2019:

El gener és el mes de cria per al bestiar de llana que ja s'inicia per l'advent. També és aquest mes el temps més bo per fer formatges, sobre tot els de llet d'ovella.

Pel gener *Si bon formatge vols fer;*

cada ovella amb son corder. *fes-lo pel mes de gener.*

si no a la tripa, al braguer.

Dia 1. Santa Maria, Mare de Déu. Cap d'Any.

L'antiga pagesia creia que l'any que començava en dimarts, com enguany, era el més bo per a plantar arbres, sembrar llavors noves i assajar conreus, amb la seguretat que prosperaran i aniran bé. Hom creia que aquest dia Déu va crear els arbres i els va donar vida i per aquesta raó tot el que avui es planta ha d'arrel·lar i donar bons fruits. També es creia que els anys que començaven en dimarts eren anys de gran prosperitat per als camps i els conreus. També relacionaven el dia de la setmana en què comença l'any amb les malalties i consideraven que serien més freqüents segons els dies. Per això els anys que començaven en dimarts duïen cabòries i caparres i eren aquells anys en què es tornava boja més gent:

Cap d'any en dimarts

porta mal de cap.

Dia 6. Epifania del Senyor.

Dia 17. Sant Antoni Abat. Festa tradicional de la pagesia del priorat de Meià. La confraria més antiga de l'església de Vilanova era la de Sant Antoni que havia estat fundada el 1363. Les festes de Sant Maure, de Sant Pau ermità i la de Sant Antoni Abat s'escauen en un període de set dies que es conegut popularment com la **Setmana del barbuts**. Segons la iconografia catalana, tots tres sants porten llargues barbes. Hom té aquesta setmana com la més freda de l'hivern. També es creia que aquells que neixen aquesta setmana són molt peluts i tenen molta barba i ben poblada:

Per la setmana dels barbuts Els qui neixen la setmana

governen els tres germans: dels barbuts

tos, moquina

són molt peluts.

i amagamans.

Cròniques des de la colònia

Catalunya des de la Nova Planta de 1716 es va convertir en un territori conquistat militarment i assimilat a Castella (Espanya), que queda tan ben reflectit en aquella expressió que sovint se sent dir als unionistes: "El solar es nuestro". Durant els anys de la transició després de la mort de Franco ens havien fet creure que l'Espanya democràtica ens respectava i ens reconeixia com a poble. Res més lluny de la realitat, ja que des de l'octubre de 2017 ha aparegut de nou l'Espanya eterna i totes les institucions de l'estat espanyol, des del seu cap d'estat (el rei), el seu poder legislatiu, el seu poder executiu i el seu poder judicial, actuen sobre les institucions del nostre país, fent i desfent a la seva conveniència sense respectar res ni a ningú, com una veritable metròpoli colonial. Quin escàndol més gran les pressions sobre les nostres gran empreses i bancs perquè marxessin de Catalunya: de vergonya aliena. Ens falta el nostre propi estat que protegeixi i que defensi els nostres interessos individual i col·lectius. Tenim la confiança que això arribarà ben aviat i podrem fer cròniques positives des de la República Catalana. Mentre, continuarem fent memòria de la "gran estima" que sempre i en tot temps han mostrat per nosaltres, i el règim franquista també era l'estat espanyol:

Són prohibits els noms catalans al Registre Civil (18-05-1938). Un cop Franco va treure l'oficialitat de

la llengua catalana, aquest assumpte va tenir molta importància per a la constitució del nou estat (*la España Una, Grande y Libre: una patria, una lengua, una espada*), i es comencen a publicar tota mena de disposicions legals per a prohibir l'ús de cap llengua que no sigui la castellana. En cap estat modern i civilitzat (amb l'excepció de França), no ha existit mai una persecució tan ferotge com la realitzada contra la llengua catalana per l'estat franquista i, en general, de l'estat espanyol d'ençà el segle XVIII. Només cal veure el que encara avui passa amb la justícia.

Tal dia com avui el ministre de Justícia, Tomás Domínguez Arévalo, comte de Rodezno, publica una Ordre Ministerial on s'obliga a inscriure els noms del Registre Civil només en castellà: "Debe señalarse también como origen de anomalías registrales la morbosa exacerbación de algunas provincias del sentimiento regionalista que llevó a determinados Registros buen número de nombres, que no solamente están expresados en idioma distinto al oficial castellano, sino que

entrañan una significación contraria a la unidad de la Patria (...)

La España de Franco no puede tolerar agresiones contra la unidad de su idioma, ni la intromisión de nombres que pugnan con su nueva constitución política (...).

En su virtud, DISPONGO:

Artículo 1. En todo caso tratándose de españoles, los nombres deberán consignarse en castellano".

El 21 de maig de 1938, el ministre d'Organització i Acció Sindical promulga un decret en què: "1. *Queda terminantemente prohibido el uso de otro idioma que no sea el castellano en los títulos, razones sociales, Estatutos o Reglamentos, y en las convocatorias y celebraciones de asambleas, o Juntas de las entidades que dependen de este Ministerio.*"

Bibliografia: Ferrer i Gironès, F. *La persecució política de la llengua catalana.*

Ramon Bernaus i Santacreu

CLIMATOLOGIA SETEMBRE, OCTUBRE, NOVEMBRE - VILANOVA DE MEIÀ

SETEMBRE

Temperatura mitjana:	21,0° C	
Mitjana de les T màximes:	28,5° C	
Mitjana de les T mínimes:	15,1° C	
T màxima absoluta:	32,2 C	Dia: 21
T mínima absoluta:	8,4° C	Dia: 25
Precipitació total:	13,6 mm	
Precipitació màxima en 24 h:	5,7 mm	Dia: 5
Velocitat mitjana del vent:	1,0 m/s	
Direcció dominant del vent:	S	
Ratxa màxima absoluta:	12,7 m/s	Dia: 5
Humitat relativa mitjana:	67%	
Pressió atmosfèrica mitjana:	951,8 hPa	
Dies de pluja:	9	
	Dies: 1, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12 i 18	

NOVEMBRE

Temperatura mitjana:	8,9° C	
Mitjana de les T màximes:	14,0° C	
Mitjana de les T mínimes:	5,0° C	
T màxima absoluta:	20,1° C	Dia: 11
T mínima absoluta:	-0,1° C	Dia: 24
Precipitació total:	107,5 mm	
Precipitació màxima en 24 h:	35,5 mm	Dia: 5
Velocitat mitjana del vent:	0,8 m/s	
Direcció dominant del vent:	S	
Ratxa màxima absoluta:	11,2 m/s	Dia: 26
Humitat relativa mitjana:	83%	
Pressió atmosfèrica mitjana:	945,8 hPa	
Dies de pluja:	14	
	Dies: 1, 5, 8, 9, 10, 15, 17, 18, 19, 20, 23, 25, 26 i 30	

OCTUBRE

Temperatura mitjana:	13,8° C	
Mitjana de les T màximes:	20,0° C	
Mitjana de les T mínimes:	8,8° C	
T màxima absoluta:	26,6° C	Dia: 4
T mínima absoluta:	-1,7° C	Dia: 30
Precipitació total:	152,2 mm	

Precipitació màxima en 24 h:	52,6 mm	Dia: 14
Velocitat mitjana del vent:	0,9 m/s	
Direcció dominant del vent:	S	
Ratxa màxima absoluta:	13,0 m/s	Dia: 31
Humitat relativa mitjana:	77%	
Pressió atmosfèrica mitjana:	946,3 hPa	
Dies de pluja:	18	
	Dia: 6, 7, 8, 9, 10, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 24, 26, 27, 28, 30 i 31	

DEMOGRAFIA MUNICIPI DE VILANOVA DE MEIÀ

SETEMBRE i OCTUBRE

Mesos sense registres

NOVEMBRE

DEFUNCIÓ a Vilanova de Meià, dia 4: Pilar Sarradell Serra (75 anys), natural de Vilanova de Meià

Nota: Les dades de la demografia són les que es registren al Registre Civil de Vilanova de Meià

Imatges per recordar

Carnestoltes de Tòrrec.

Veïns de Tòrrec. D'esquerra a dreta: Indalecio Boix, Teresa Puigpinós, Josep Puigpinós, Maricel Bertran, Emilio Camps i assegut, Josep Sala.

LO CEL DE TOLO

ALLOTJAMENT RURAL SOSTENIBLE

Obert tot l'any. Cuina de país i Ecològica
25638 Toló - Pallars Jussà
Reserves al 619010296 - 653642508
Info i preus - www.loceldetolo.cat

Comandes
973 291 101
607 210 757

LA VANSA
PREMIUM

Oliveres centenàries de la finca del Montsec farcides d'olives que maduren amb la calma, l'oratge i la terra humida per la boira espessa d'aquest racó de la Vall de la Vansa, a Vilanova de Meià.

oli
OLI D'OLIVA VERGE EXTRA

Molí d'Oli La Vansa
Boada 25736 - Lleida
T. 973 291 101 - M. 607 210 757
miquel@agromatella.cat

Cal Petit

UNA **BODA** *Diferent*

Bodes - Comunions - Celebracions - Casa colònies

tel 687 72 70 00 - calpetit.net - Vilanova de Meià